

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI
CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE ŽITAVSKÝ LUH
2016 - 2045

Október 2015

1. Základné údaje

1.1 Kód územia: SKCHVU038

1.2 Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000

1.3. Kategória a názov územia

Príslušnosť k európskej sústave chránených území: Natura 2000
Kód územia: SKCHVU038
Kategória: Chránené vtáčie územie
Názov územia: **Žitavský luh**

1.4. Platný právny predpis: Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR, č. 31/2008 Z.z. zo 7. Januára 2008, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Žitavský luh, účinná od 1.2.2008.

1.5 Celková výmera územia a výmera podľa funkčných plôch

Celková rozloha CHVÚ Žitavský luh stanovená vyhláškou je 155,4 ha. Spracovávaná výmera na základe vrstvy GIS ŠOPSR je 155,3 ha. Po zapracovaní CHVÚ do databáz C - registra katastra nehnuteľností (KN), na ktorom ŠOPSR pracuje, bude možné zosúladiť GIS vrstvu s parcelným stavom.

Tabuľka č.1: Výmera v členení podľa druhov pozemkov.

Kód pozemku	Druh pozemku	Výmera v ha	Zastúpenie v %
2	orná pôda	73,995	47,65
7	TTP	57,761	37,19
11	vodná plocha	3,158	2,03
13	zastavaná plocha a nádvorie	0,08	0,05
14	ostatná plocha	20,302	13,07
Spolu		155,30	100,00

Výmery sú spracované podľa stavu katastra nehnuteľností k 1.5.2015.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

1.6.1. Prírodné pomery

Geografická poloha a vymedzenie územia

CHVU Žitavský luh sa nachádza v juhozápadnej časti SR, v Nitrianskom kraji, v okrese Nové Zámky.

Lokalita sa nachádza cca 10 km severovýchodne od mesta Šurany. Územie tvorí alúvium rieky Stará Žitava v úseku medzi obcami Kmeťovo a Michal nad Žitavou. Prístup je z cesty č. II/511 Maňa – Vrábľa, ktorá prechádza východným okrajom lokality CHVU.

Klíma

CHVU je súčasťou teplej klimatickej oblasti, teplého, veľmi suchého okrsku s miernou zimou s teplotou v januári nad -3°C , s počtom letných dní nad 50. Podľa údajov z najbližšej meteorologickej stanice Hurbanovo je priemerná ročná teplota 10°C , v januári $-1,5^{\circ}\text{C}$, v júli nad 20°C . Priemerný ročný úhrn zrážok 500 – 550 mm, v júli pod 20 mm, v januári 30 až 40 mm, absolútne denné maximum 81,8 mm. Počet dní so snehovou prikrývkou je menej ako 40, priemerná výška pokrývky je 8,9 cm. Územie patrí k priemerne inverzným polohám, prevláda juhovýchodné prúdenie vzduchu o rýchlosti 4 až 5,3 m/s, menej severozápadné 3,4 až 4,3 m/s.

Geologické podmienky a formy reliéfu

V rámci regionálneho geologického členenia Slovenska (Vass, 1988) je CHVU súčasťou oblasti Vnútrohorské panvy a kotliny, jednotky Podunajská panva.

Podložie území CHVU tvorí neogén – sivé a pestré íly, prachy, piesky, štrky, slojky lignitu, sladkovodné vápence a polohy tufitov (brodské, gbelské, kolárovske, volkovské a čečehovské súvrstvie); „Východnú“ lokalitu CHVU tvorí sčasti vrchná krieda a paleogén vnútorných Karpát – pieskovce, ílovce, slieňovce (budínsky vývoj - čížske súvrstvie) oligocénneho veku. V nadloží sú kvartérne, prevažne fluviálne sedimenty nívne humózne hliny alebo hlinito-pieščitá až štrkovito-pieščitá hliny dolinných nív. Dotknutým územím prechádzajú menšie priečne zlomové línie, prevažne v smere juhozápad – severovýchod.

V rámci geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1986) CHVÚ leží v Alpsko-himalájskej sústave, podsústave Panónska panva, provincii Západopanónska panva, subprovincii Malá Dunajská kotlina, oblasti Podunajská kotlina, celku Podunajská pahorkatina, podcelku Hronska pahorkatina.

Geomorfologické pomery charakterizujú negatívne morfoštruktúry Panónskej panvy, mierne diferencované bez agradácie. Reliéf územia je zvlnená rovina. Nadmorská výška sa pohybuje v priemere 130 až 135 m.

Z hľadiska výskytu geodynamických javov ide o stabilné územie bez náchylnosti na deformácie, v širšom okolí CHVU nie sú evidované žiadne svahové poruchy a zosuvy. Potenciálna vodná erózia je slabá. Makroseizmická intenzita dosahuje stupeň 7°MSK-64.

Hydrologické pomery

Územie CHVU spadá do čiastkového povodia Nitra. Ide o vrchovinnú-nížinnú oblasť s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku a akumuláciou v mesiacoch december – január, vysokou vodnatosťou vo februári až apríli, maximum v marci a minimum v novembri. Lokalitu odvodňuje vodný tok Stará Žitava. Rieka Žitava je regulovaná. Tečie umelo vytvoreným korytom, pričom v dotknutom úseku ostalo zachované aj pôvodné prirodzene meandrujúce koryto Starej Žitavy. Napriamený tok Žitavy sa vlieva do Nitra pri Šuranoch, Stará Žitava pokračuje na juh a je ľavostranným prítokom Starej Nitra.

Lokality CHVU patria do hydrogeologického regiónu: Kvartér dunajských terás na úpätí Hronskej pahorkatiny s určujúcim typom medzizrnovej priepustosti. Hydrogeologické pomery charakterizuje mierna prietočnosť a hydrogeologická produktivita.

Pôdy

V širšom území CHVU prevládajú čiernice glejové, sprievodné čiernice kultizemné a gleje; z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov. Z hľadiska zrnitosti sú zastúpené pôdy ílovité. Pôdy sú mierne vlhké so strednou retenčnou schopnosťou a strednou priepustnosťou.

Ohrozenie vodnou eróziou pôdy sa udáva slabé, pôdy sú nekontaminované, resp., mierne kontaminované.

Flóra a fauna

Žitavský luh predstavuje v Požitaví najväčší celok aluviálnych lúčnych porastov a močiarnych spoločenstiev. Z botanického hľadiska bolo na území v rokoch 1979 - 1982 zistených 262 taxónov vyššej flóry a z toho 36 bolo zahrnutých do červeného zoznamu ohrozených druhov SR (Svobodová, 1992). Novšie výskumy hovoria iba o počte 185 druhov (Sádovský, 2008). Viaceré vzácne druhy tu tvoria veľké a stabilné populácie. Všeobecne napr. celý zväz *Cnidion venosi* je na Slovensku považovaný za ohrozený. Je to jedno z najviac druhovo bohatých spoločenstiev nivných lúk s výskytom vzácných druhov. Veľmi ohrozené sú aj spoločenstvá asociácie *Caricetum melanostachyae* a jemu príbuzné. Rastú na veľmi jemných prechodoch močiarnych a lúčnych spoločenstiev. Niektoré vzácne druhy za posledných 30 rokov, kedy tu robila výskum Svobodová (1992) vymizli, resp. sa nepotvrdil ich výskyt, napr.: páľivka žilkatá (*Cnidium dubium*), halucha dutá (*Oenanthe fistulosa*), hviezdica močiarna (*Stellaria palustris*).

Najväčšiu plochu z komplexu spoločenstiev v území Žitavského luhu zaberajú tzv. ostricové porasty, ktoré sú dominantou močiarov. Tieto spoločenstvá reprezentujú hlavne dva dominantné druhy: ostrica pobrežná (*Carex riparia*) a ostrica štíhla (*Carex acuta*). V porastoch ostríc rastú tiež druhy kosatec žltý (*Iris pseudacorus*), mliečnik močiarny (*Tithymalus palustris*), čistec močiarny (*Stachys palustris*), lipnica močiarna (*Poa palustris*), iskerník plazivý (*Ranunculus repens*), aj vzácnejšia žltuška lesklá (*Thalictrum lucidum*) alebo záružlie močiarna (*Caltha palustris*). Na juhovýchode sú rozšírené vysoké vodné trávy: pálka širokolistá (*Typha latifolia*) a steblovka vodná (*Glyceria maxima*). Vytvárajú pomerne uniformné porasty. Masové šírenie týchto druhov bolo známe niekoľko rokov po zmene vodného režimu v rezervácii (cca od r. 1987), ktorý umožňuje prakticky celoročné zaplavenie a splachy pôdy zo svahov Hronskej pahorkatiny, ktoré zanesli voľné vodné plochy. Na miestach s hromadiacou sa biomasou sa darí vysokej tráve chrastnici trsteníkovitej (*Phalaroides arundinacea*). Ostricové porasty sú podľa súčasných poznatkov a legislatívy považované za národne významné biotopy.

Ako jedna z najväčších mokradí južného Slovenska má územie veľký význam aj pre výskyt obojživelníkov. Zo žiab sa tu vyskytujú ropucha zelená (*Bufo viridis*), ropucha bradavičnatá (*B. bufo*), skokany zelené (*Rana kl. esculenta*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), skokan štíhly (*Rana dalmatina*), mlok bodkovaný (*Triturus dobrogicus*). Z rýb európsky významný píž zlatistý (*Sabanejewia aurata*), lopatka dúhová (*Rhodeus amarus*), slíž severný (*Barbatula barbatula*) a čík európsky (*Misgurnus fossilis*).

Z cicavcov sa tu vyskytujú zaujímavejšie a vzácnejšie druhy ako vydra (*Lutra lutra*). Z drobných zemných cicavcov sa tu vyskytujú piskor lesný (*Sorex araneus*), duloonica menšia (*Neomys anomalus*), myš stepná (*Mus spicilegus*).

Nachádzajú sa tu taktiež európsky významné typy biotopov: 91E0 "Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy". Porasty, patriace do triedy *Salicetea purpureae*, zväzu *Salicion albae*. 6510 "Nížinné a podhorské kosné lúky". Rastlinné spoločenstvá mezofilných lúk, patriacich do triedy *Molinio-Arrhenatheretea*, zväzu *Arrhenatherion*. 6440 „Aluviálne lúky zväzu *Cnidion venosi*". Rastlinné spoločenstvá mokrých lúk, patriacich do triedy *Molinio-Arrhenatheretea*, zväzu *Cnidion venosi*. 3150 „Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition*". Tieto spoločenstvá patria do triedy *Lemnetea*, do jej zväzu *Lemnion minoris* a *Potamion pusilli*.

Najvýznamnejšou skupinou živočíchov územia sú vtáky. Dopusiaľ tu bolo zistených 216 druhov avifauny, z čoho 70 druhov tu aj hniezdi. Územie Žitavského luhu bolo pred reguláciou rieky Žitava najvýznamnejšou lokalitou pre bahniaky na Požitaví. Hojne tu hniezdili druhy ako *Tringa totanus*, *Gallinago gallinago*, *Limosa limosa* a územím migrovali tisícové krdle druhu *Philomaxus pugnax*. Predmetom vyhlásenia prírodnej rezervácie Žitavský luh sú práve vtáky radu *Charadriiformes* a *Anseriformes*. CHVÚ Žitavský luh a

komplex aluviálnych lúk a močiara má vysoký význam pre migráciu a hniezdenie druhov viazaných na nízkokobylinné zaplavené porasty a podmáčané lúky, napríklad bahniakov (Charadriiformes), chriašťov (*Porzana porzana*, *P. parva*) a zúbkozobcov (Anseriformes).

Vymedzenie a opis biotopov druhov

Predmetom ochrany v území sú tri druhy - chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*), kačica chrapačka (*Anas querquedula*) a kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*). Hniezdnymi biotopmi chriašťa bodkovaného sú plytké močiare, okraje rybníkov, vodných nádrží a melioračných kanálov s porastami ostríc, chrastnice, prasličky a trstiny (Trnka 2002). Vo svete obýva najmä mokradné oblasti s hustým porastom trstiny, ostrice, tráv a iných emergentných bylín; občas v kombinácii s porastami stromov (napr. rody *Acacia*, *Sesbania*, *Betula*, *Salix*, *Alnus*). Často obýva aj oblasti s vlhkým blatistým substrátom alebo mokrade zaplavené ca. do 15 cm. Vyskytuje sa v močiaroch, slatinách, rybníkoch, jazerách, na okrajoch vodných nádrží a v mŕtvych ramenách riek (Taylor 1996). Podobného charakteru sú hniezdiská na Slovensku. V porovnaní s ostatnými chriašťami, chriašť bodkovaný je menej viazaný na vodu; obýva aj malé periodické a vysychajúce mokrade i zamokrené lúky (Trnka 2002), ďalej brehy plytkých kanálov, nížinných potokov a mlák. Vyžaduje husté bylinné a krovité zarásty (Ferianc 1977). V rámci CHVÚ Žitavský luh druh hniezdi v plytkých močiaroch a podmáčaných lúkach so stabilnou výškou vodnej hladiny (3-10 cm) s porastami pálky širokolistej (*Typha latifolia*), steblovky obrovskej (*Glyceria maxima*) a ostríc (*Carex spp.*). V mokrých rokoch, s dostatkom vody na lúkach, využíva aj podmáčané psiarkové lúčne porasty. Potravné biotopy zahŕňajú oblasti podobné ako hniezdné biotopy.

Hniezdnymi biotopmi kačice chrapačky sú plytké, močaristé vodné plochy so stojatou alebo mierne tečúcou vodou a bohatým rastlinným porastom (Hudec 1994). Vo svete obýva najčastejšie vnútrozemie; najmä močaristé lúky, zaplavené polia, plytké sladkovodné močiare a jazerá s bohatou vodnou vegetáciou. Zimuje v pobrežných oblastiach, v sladkých alebo brakických vodách, aspoň s čiastočne ponorenou vegetáciou a s dobre vyvinutými brehovými porastami, tiež na ryžových poliach, kanáloch a na mori (Carboneras et al. 2014). Na Slovensku hniezdi kačica chrapačka v otvorenej bezlesej krajine s plytkou vodou a pobrežnou vegetáciou. Druh sa vyskytuje v stojatých vodách rozličných typov: inundačné územia okolo riek, močiare, slepé ramená, hate, rybníky, kanály s pomaly tečúcou vodou, s bohatým rastlinným zrástom vodných bylín a krovín (Ferianc 1977). Vodné plochy by mali mať brehový ako aj vo vode plávajúci porast (Hudec 1994). V rámci CHVÚ Žitavský luh je kačica chrapačka viazaná na nízkokobylinné zaplavené porasty močiarov a aluviálnych lúk. Optimálny je bohato štruktúrovaný biotop vysokých tráv (pálka, trstina, steblovka), ostríc a manažovaných vlhkých lúčnych porastov (extenzívne pasenie, kosenie). Potravné biotopy zahŕňajú oblasti s otvorenou plytkou vodnou hladinou so striedajúcimi sa plochami vysokých tráv a lúčnych porastov.

Hniezdnymi biotopmi kaňe močiarnej sú rôzne typy mokradí so stojatou alebo pomaly tečúcou vodou a porastami trsti, pálky alebo ostríc (Karaska et al. 2002). Vo svete obýva druh vodné biotopy so sladkou alebo brakickou vodou; napr. močiare, bažiny, a lagúny s hustým porastom ostríc a pálky. Menej sa vyskytuje v oblastiach bez vodných plôch alebo len v blízkosti mokradí; napr. pasienky a iné plochy s nízkou vegetáciou, ryžové a iné obilné polia. Ako potravný biotop využíva poľnohospodársku krajinu; preferuje krmoviny (napr. lucerna), spravidla neďaleko mokradí. Počas migrácie sa vyskytuje aj v atypických biotopoch, napr. preletuje ponad lesnú krajinu a pohoria (zaznamenaná vo výške 3000 m.n.m v západnom Kamerune) (Orta et al. 2015). Na Slovensku hniezdi kaňa močiarna v nížinách a kotlinách južného Slovenska. Menej obýva širšie údolia riek v predhorí Karpát alebo vnútrokarpatské kotliny. Viazanosť na rovinné oblasti vyplýva zo špecifických nárokov druhu na hniezdný biotop – preferuje najmä močiare, brehy rybníkov, mŕtvych ramien a štrkoviská. Vzácnnejšie hniezdi aj na suchej zemi (vyschnuté močiare s trstou alebo pálkou)

a v poľnohospodárskej krajine (obilné lány) (Karaska et al. 2002). Okrem umiestnených hniezd nad vodou ojedinele hniezdi aj v kríkoch (Východoslovenská nížina, Matušík in litt.). Lovnými biotopmi na Slovensku sú územia s mozaikou mokradí a poľnohospodársky obrábanej pôdy (Karaska et al. 2002). V rámci CHVÚ Žitavský luh hniezdi kaňa močiarna v trvalo zaplavených močiarnych častiach územiach. Hniezdnymi biotopmi sú porasty pálky širokolistej (*Typha angustifolia*), steblovky vodnej (*Glyceria maxima*) a ostríc (*Carex spp.*), pričom počet hniezdných párov je podmienený vodným režimom, ktorý je riadený stavidlovým systémom (stabilná výška vodnej hladiny s výkyvmi max. do ± 10 cm). Vhodné potravné biotopy sú v rámci CHVÚ v okolí hniezdísk (lúky, pasienky, ostricové porasty) a v okolitej poľnohospodárskej krajine (obilniny, krmoviny).

1.6.2. Stručný popis predmetu ochrany

Predmetom ochrany Chráneného vtáčieho územia Žitavský luh je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov chriašťa bodkovaného, kačice chrapačky a kane močiarnej.

Pre chriašťa bodkovaného a kačicu chrapačku patrí Žitavský luh medzi päť CHVÚ na Slovensku, kde bola zistená najvyššia populácia týchto druhov. Pre kaňu močiarnu patrí toto územie medzi významné, keďže tu hniezdi viac ako 1 % celej národnej populácie tohto druhu.

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Pri zhodnotení stavu predmetu ochrany sa vychádzalo z hodnotenia priaznivého stavu druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v jednotlivých CHVÚ na základe dát z monitoringu z rokov 2010-2012. Pre potreby hodnotenia stavu druhu je potrebné zohľadniť nielen stav populácie, ale aj biotopov a ohrození, preto sa pri hodnotení kritériá populácie, biotopov a ohrození uvádzajú v programe starostlivosti v celom rozsahu. Pre zhodnotenie napĺňania programu starostlivosti bude potrebné merať zmeny stavu druhov tými istými kritériami ako bol hodnotený ich stav v roku 2010-2012. Len takéto meranie stavu zabezpečí porovnateľné vyhodnotenie stavu pri neskoršom hodnotení. Z tohto dôvodu je nižšie uvedená pre každý predmet ochrany celá tabuľka hodnotenia priaznivého stavu v kapitole 1.6.3.1.

Stručné, súhrnné, celkové zhodnotenie stavov predmetov ochrany je uvedené v kapitole 1.6.3.2. a stanovenie cieľových stavov druhov je uvedené v kapitole 1.6.3.3. a osobitných záujmov u dotknutých druhov v kapitole 1.6.3.4.

1.6.3.1. Súčasný stav druhov

1.6.3.1.1. Definovanie priaznivého stavu chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*) v Chránenom vtáčom území Žitavský luh

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu

Chriaštel bodkovaný hniezdi v močiarnych porastoch pálky širokolistej (*Typha latifolia*), steblovky vodnej (*Glyceria maxima*) a ostríc (*Carex spp.*). V mokrých rokoch, s dostatkom vody na lúkach, využíva aj podmáčané psiarkové lúčne porasty. CHVÚ Žitavský luh predstavuje pre druh posledné pravidelné hniezdisko na juhozápadnom Slovensku. Lokalita je zároveň aj významnou migračnou zastávkou. Pravidelný výskyt a hniezdenie druhu sú v území potvrdené od roku 1973 (Babó 1983). Lengyel (1992) na základe pozorovaní popisuje v rokoch 1990 až 1991 hniezdenie 1 až 2 párov, pričom 31.5.1991 zaznamenal 4 až 5 volajúcich samcov. V rokoch 1992 až 1995 boli zaznamenané 1 až 3 teritoriálne samce. V máji, v roku 1996, zaznamenal Lengyel (Trnka 2002) na území výskyt 8 volajúcich samcov. V rokoch 1997 – 2013 bol zistený výskyt 1 až 3 teritoriálnych samcov a priame pozorovania adultných aj juvenilných jedincov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011). Počas jesenného ťahu sa tu zastavujú vtáky v odhadovanom počte 3 až 5-8 jedincov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011, Gúgh unpubl.).

Definovanie stavu druhu chriaštel' bodkovaný (*Porzana porzana*) v CHVÚ Žitavský luh

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V priemere viac ako 4 volajúce samce za posledných 5 rokov	V priemere 2 - 4 hniezdne páry/volajúce samce za posledných 5 rokov	V priemere menej ako 2 hniezdne páry/volajúce samce za posledných 5 rokov
	1.2. Populačný trend	Populácia na lokalite za posledných 5 rokov stúpila o viac ako 20 %	Populácia je posledných 5 rokov stabilná alebo mierne kolíše (do ± 20 %)	Trend populácie na lokalite je klesajúci (v priemere viac ako o 20 % za posledných 5 rokov)
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Plytké močiare a podmáčané lúky so stabilnou výškou vodnej hladiny (3-10 cm) s porastmi ostríc, pálky a trstiny na viac ako 35 ha územia, s prilahlými podmáčanými lúkami a periodicky zaplavenými, postupne vysychajúcimi porastmi vysokých tráv v okolí v mesiacoch jún - august na rozlohe 35 ha, čo je viac ako 45 % rozlohy územia	Plytké močiare s mierne kolísajúcou výškou vodnej hladiny (do 10 cm) v priebehu hniezdného obdobia s porastmi ostríc, pálky a trstiny na rozlohe 20-35 ha s okolitými podmáčanými a periodicky zaplavenými lúkami rozlohy 20 - 35 ha. Časť hniezdných biotopov (do 10 %) v priebehu hniezdného obdobia vysychá	Vysychajúce hniezdne biotopy na viac ako 10 % rozlohy vhodných hniezdných biotopov v území v období jún - august, výrazné kolísanie vodnej hladiny počas hniezdného obdobia (nad 20 cm), intenzívna hospodárska činnosť (mechanizované kosenie, vypaľovanie, pasenie a preháňanie dobytká) počas hniezdného obdobia
	2.2. Biotopy dôležité počas migrácie	Plytké močiare a porasty močiarnych rastlín, obnažené bahnité plochy celkovo na rozlohe aspoň 35 ha, so stresovými faktormi na menej ako 20 % vhodných biotopov (neusmernená rekreácia, intenzívne hospodárenie), so stabilnou výškou vodnej hladiny (3-10 cm).	Plytké močiare a porasty močiarnych rastlín, obnažené bahnité plochy celkovo na rozlohe 20-35 ha so stresovými faktormi pôsobiacimi na 20-50 % vhodných biotopov (neusmernená rekreácia, intenzívne hospodárenie). Kolísanie vodnej hladiny počas migrácie o 10-20 cm.	Plytké močiare a porasty močiarnych rastlín, obnažené bahnité plochy celkovo na rozlohe menej ako 20 ha so stresovými faktormi pôsobiacimi na viac ako 50 % vhodných biotopov (neusmernená rekreácia, intenzívne hospodárenie). Výrazné kolísanie vodnej hladiny počas migrácie o viac ako 20 cm, resp. vysychanie biotopov.

ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Menej ako 20 % územia podlieha stresovým faktorom – intenzívna pastva počas hniezdného obdobia a preháňanie hospodárskych zvierat na hniezdiskách, vysychanie, kosba, vypaľovanie, porastov močiarnych rastlín.	20-50 % územia podlieha stresovým faktorom – intenzívna pastva počas hniezdného obdobia a preháňanie hospodárskych zvierat na hniezdiskách, vysychanie, kosba, vypaľovanie, porastov močiarnych rastlín.	Viac ako 50 % územia podlieha stresovým faktorom – intenzívna pastva počas hniezdného obdobia a preháňanie hospodárskych zvierat na hniezdiskách, vysychanie, kosba, vypaľovanie, porastov močiarnych rastlín.
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Menej ako 20 % územia je ohrozené nevhodným vodným režimom (kolísanie výšky vodnej hladiny o viac ako 20 cm) a stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) v dobe hniezdenia	20-50 % územia je ohrozených nevhodným vodným režimom (kolísanie výšky vodnej hladiny o viac ako 20 cm) a stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) v dobe hniezdenia	Viac ako 50 % rozlohy územia je ohrozených nevhodným vodným režimom (kolísanie výšky vodnej hladiny o viac ako 20 cm) a stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) v dobe hniezdenia
	3.4. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	Menej ako 20 % plochy územia je ohrozených stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) a pozmenené hospodárskou činnosťou (vypaľovanie, úprava a vyhrňovanie brehov, intenzívne hospodárenie na mokrých lúčach)	20-50 % plochy územia je ohrozených stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) a pozmenené hospodárskou činnosťou (vypaľovanie, úprava a vyhrňovanie brehov, intenzívne hospodárenie na mokrých lúčach a periodických mokradiach)	Viac ako 50 % plochy územia je ohrozených stresovými faktormi (intenzívna pastva a preháňanie hospodárskych zvierat) a pozmenené hospodárskou činnosťou (vypaľovanie, úprava a vyhrňovanie brehov, intenzívne hospodárenie na mokrých lúčach)

Hodnotiaca tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	1	3	3
	populačný trend	2	2	4
B	hniezdny biotop	2	3	6
	biotopy migrácie	3	1	3
O	druhu	2	1	2
	hniezdného biotopu	2	3	6
	migračného a zimujúceho biotopu	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				28
Maximálna možná hodnota ($\sum \text{váh} \times 3$):				45

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty): 62 %

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	X	

Zhodnotenie

Na základe zadaných kritérií je hodnotený priaznivý stav druhu v území za priemerný, s hodnotou 62 %. V CHVÚ Žitavský luh negatívne vplyva na hniezdne a potravné biotopy najmä nesprávny a nevhodne regulovaný vodný režim, ktorý je v území zabezpečovaný umelým a zastaraným stavidlovým systémom. Manipuláciu zabezpečuje SVP š. p. Povodie dolnej Nitry, v zmysle manipulačného poriadku, ktorý bol modifikovaný v roku 2011 v spolupráci s SVP, CHKO Dunajské luhy a SOS/BirdLife Slovensko. Manipulačný poriadok bol navrhnutý na základe dlhodobých pozorovaní vývoja v území, reakcie vtáčích druhov a spoločenstiev na stav vodného režimu. Výška vodného stĺpca je meraná v CHVÚ Žitavský luh vodomernou latou. Hlavným problémom súčasného stavidlového systému je nemožnosť vhodného citlivého regulovania výšky vodnej hladiny v ramenách a v močiari, v dôsledku čoho dochádza, často aj v hniezdnej dobe, k veľkým výkyvom vodnej hladiny (± 20 cm). Zásadným problémom je aj nedostatočné personálne obsadenie na SVP a nepravidelné sledovanie, riešenie a manipulácia so stavidlami.

Na hniezdne a potravné biotopy, najmä počas jarých mesiacov, negatívne vplyva aj znečisťovanie z okolitej ornej pôdy, pričom dochádza k splachovaniu umelých hnojív a znečisťujúcich látok do územia. Následne dochádza k zmenám v biotopoch, výraznému zazemňovaniu a zarastaniu močiarnych biotopov.

1.6.3.1.2 Definovanie priaznivého stavu kačice chrapačky (*Anas querquedula*) v Chránenom vtáčom území Žitavský luh

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu

Žitavský luh predstavuje posledné pravidelné a preukázané hniezdisko druhu na juhozápadnom Slovensku a významnú migračnú zastávku počas jarého a jesenného ťahu. Kačica chrapačka je v CHVÚ Žitavský luh ako hniezdič viazaná na nízokobylinné zaplavené porasty močiarov a aluviálnych lúk.

Územím migruje druh vo väčšom počte najmä v marci až apríli, kedy sa vyskytujú krdle v počte do 90 - 120 jedincov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011, Gúgh unpubl.). Počas jesennej migrácie býva druh zaznamenaný v počte 20 až 30 jedincov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011).

Hniezdenie druhu je známe v území už z obdobia 1973-1981 (Babó in Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011). Potvrdené bolo aj v roku 1984, dohľadom troch hniezd s násadou 9-tich, 5-tich a s čiastočnou násadou 2-och vajec (Hošek 2002). V rokoch 1990 - 2005 chrapačka hniezdila v území v počte 1 - 6 párov. V rokoch 2006 - 2007 bol zaznamenaný len výskyt v hniezdnom období bez potvrdenia hniezdenia. V rokoch 2008 - 2013 hniezdil v danom území minimálne 1 pár (Lengyel 1992, Lengyel 1997, Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011, Gúgh unpubl.). Počty hniezdných párov sú určované na základe pozorovania vodiacich samíc.

Definovanie stavu druhu kačica chrapačky (*Anas querquedula*)

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A dobrý	B priemerný	C nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	v CHVÚ hniezdi priemerne 4 a viac párov (za posledných 5 rokov)	v CHVÚ hniezdi priemerne 2 - 4 párov (za posledných 5 rokov)	v CHVÚ hniezdi menej ako 2 páry (za posledných 5 rokov)
	1.2. Populačný trend	Početnosť populácie za posledných 5 rokov na lokalite stúpila o viac ako 20%	Početnosť populácie je na lokalite za posledných 5 rokov stabilná ($\pm 20\%$)	Trend početnosti populácie za posledných 5 rokov na lokalite je klesajúci o viac ako 20%
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Bohato štruktúrovaný biotop vysokých tráv (pálka, trstina, steblovka), ostríc a manažovaných vlhkých lúčnych porastov (extenzívne pasenie, kosenie), otvorenej vodnej hladiny. Vhodne riadený vodný režim na podmáčaných lúčkach.	Štruktúrovaný biotop s prevažujúcim zastúpením vysokých tráv (pálka, trstina, steblovka) na ploche 50 až 75 % rozlohy hniezdných biotopov s menším zastúpením porastov ostríc a vlhkých lúčnych porastov, otvorenej vodnej hladiny (25 až 50 %). Výkyvy vodnej hladiny počas hniezdného obdobia viac ako 20 cm. Nedostatočný manažment územia, zazemňovanie mokradí.	Na hniezdnej lokalite prebieha intenzívne zazemňovanie a zarastanie hniezdných biotopov. Výrazne znižujúci sa rozsah otvorenej vodnej hladiny a nízkobylinnej vegetácie na rozlohe menej ako 25 % rozlohy hniezdných biotopov. Chýbajúci manažment biotopov. Zarastanie mokrých lúč náletovou vegetáciou a inváznymi druhmi rastlín a drevín.

	2.2. Potravný biotop	Bohato štruktúrovaný biotop so striedajúcimi sa biotopmi vysokých tráv, lúčnych porastov a otvorenej plytkej vodnej hladiny, na rozlohe viac ako 60 ha vhodných biotopov v rámci CHVÚ, v rovnomernom zastúpení plochy vysokých, lúčnych porastov a otvorenej vodnej plochy (1:1:1). Manažment potravňných biotopov na rozsahu viac ako 70 % rozlohy vhodného územia (90 ha)	Štruktúrovaný biotop s prevažujúcim zastúpením vysokých tráv (pálka, trstina, steblovka) na ploche 50 až 75 %, potravňné biotopy manažované len kosením na rozlohe 30 - 70 % územia vhodného pre druh (90 ha).	Na potravňných biotopoch prebieha výrazná sukcesia a zarastajú hustými porastmi vysokých tráv (pálka, trstina, steblovka) na ploche viac ako 75 % rozlohy územia, chýbajúci manažment biotopov, zarastanie mokrých lúk a močiarov náletovou vegetáciou a inváznymi druhmi rastlín a drevín
	2.3. Biotopy dôležité počas migrácie	Na území sa vyskytujú zaplavené lúčne a lúčno-mokraďové biotopy v období jarnej migrácie, o rozlohe viac ako 60 ha, resp. plytké močiarne časti s dostatkom litorálnej a submerznej vegetácie, zooplanktónu vo vode, počas jesenného ťahu na rozlohe viac ako 15 ha	Na území sa vyskytujú zaplavené lúčne a lúčno-mokraďové biotopy v období jarnej migrácie o rozlohe 30 - 60 ha, resp. plytké močiarne časti s dostatkom litorálnej a submerznej vegetácie, počas jesenného ťahu na rozlohe 8 - 15 ha	Na území nie je vhodný vodný režim, v jarňom období neprebíaha regulované jarňé zaplavovanie, nie sú zaplavené lúčne časti. Počas jesenného ťahu je močiarňa časť bez vody, vysychá, resp. je nedostatok vody a vznikajú rozsiahle bahňité plochy, ktoré sú nevyhovujúce pre druh
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Na území nie je antropické vyrušovanie (napr. neusmerneny pohyb rekreantov, fotografovnie, rybolov a pod.), monitoring územia prebieha s ohľadom na minimalizáciu rušenia počas hniezdzenia druhu, v CHVÚ a v jeho okolí sa nepoľuje.	Na hniezdnej lokalite prebieha regulovaná návštevnosť na hraniciach CHVÚ (ojedinelé rušenie v okrajových častiach CHVÚ). V rámci CHVÚ sa poľuje a počas poľovačiek na kačice môže dôjsť k zástrelom druhu.	Hniezdna lokalita je pravidlene navštevovaná a vyrušovaná (rybármi, fotografmi, filmármi), v okolí lokality prebiehajú výrazné rušivé faktory (strelecké preteky, hromadné podujatia a pod.). V rámci CHVÚ sa poľuje a počas poľovačiek na kačice a dochádza k zástrelom druhu.

3.2. Stupeň ohrozenia hniezdneho biotopu	Hniezdiská nie sú ohrozené negatívnymi antropickými aktivitami, odvodňovaním, rozorávaním. Odvodňovanie na existujúcich melioračných kanáloch je vhodne ovládané a regulované (nedochádza k vysychaniu ani prílišnému zaplavovaniu lokality). Manažment lúčnych porastov prebieha extenzívnou formou a eliminuje sa nežiadúce zarastanie biotopov.	Manažment lúčnych porastov prebieha extenzívne a s ohľadom na druh aj počas hniezdnej doby. Územie odvodňujú existujúce melioračné kanály, na ktorých sa odvodňovanie reguluje stavidlami, ktoré však zapríčiňujú výkyvy vodnej hladiny počas hniezdneho obdobia do ± 10 cm	Intenzívne hospodárenie a devastovanie mokrých lúk, rozorávanie mokrých lúk, vypaľovanie lúk, nevhodná manipulácia so stavidlami a výrazné výkyvy hladiny vody nad ± 20 cm.
3.3. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	Vhodné periodické a trvalé mokrade v území CHVÚ nie sú počas migrácie ohrozené vyrušovaním, odvodňovaním a zánikom biotopov, biotopy sú extenzívne manažované kosbou a pastvou	Náhodné vyrušovanie v okrajových častiach územia pohybom rekreatantov po poľných komunikáciách, v čase výskytu periodických mokradí na jarnom ťahu. Územie odvodňujú existujúce melioračné kanály z minulosti	Periodické a trvalé mokrade sú úmyselne odvodňované opravou existujúcich melioračných kanálov, na území sú vtáky počas migrácie intenzívne vyrušované a plašené neusmernným pohybom. Biotopy nie sú manažované a zarastajú vysokými trávami a náletmi.

Hodnotiacia tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	1	3	3
	populačný trend	1	3	3
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	2	2	4
	biotopy migrácie	3	2	6
O	druhu	2	3	6
	hniezdneho biotopu	2	3	6
	migračného	2	2	4

Dosiahnutá hodnota spolu:	38
Maximálna možná hodnota ($\sum \text{váh} \times 3$):	63

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty): 60 %

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	X	

Zhodnotenie

Na základe aktuálneho stavu populácie a biotopov je hodnotený priaznivý stav druhu v priemernom priaznivom stave s hodnotou 60 %. V území prevláda dlhodobý negatívny trend vývoja populácie, ktorý súvisí so sukcesnými zmenami vyvolanými vodohospodárskymi úpravami a zánikom hospodárenia na lúčach. V území sa postupne obnovuje manažment lúčnych porastov formou kosenia, ktorý pozitívne vplyva na migrujúce vtáky. Tie počas jarného obdobia nachádzajú v území na zaplavených lúčach dostatok plytkých mokradí so semenami a bezstavovcami, ktorými sa živia. Negatívny trend hniezdnej populácie súvisí s fragmentáciou územia (zníženie rozlohy mokrých lúč v minulosti) a chýbajúcim manažmentom vo forme pasenia aj počas hniezdného obdobia, kedy lúky rýchlo zarastajú a vytvárajú homogénne porasty. Takto zaniká pre druh vhodný štruktúrovaný biotop s dobrým rozhľadom a otvorenou plytkou vodnou plochou. V budúcnosti bude nevyhnutné revitalizovanie vodného režimu a oprava stavidiel, ktoré neumožňujú dostatočné a presné ovládanie vodnej hladiny. V dôsledku toho sa vyskytujú počas hniezdného obdobia nežiaduce vysoké výkyvy vodnej hladiny.

1.6.3.1.3. Definovanie priaznivého stavu kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) v Chránenom vtáčom území Žitavský luh

Rozšírenie, početnosť a charakteristika druhu

Kaňa močiarna patrí v CHVÚ medzi druhy hniezdiace v trvalo zaplavených močiarnych častiach územiach. Druh hniezdi v porastoch pálky širokolistej (*Typha angustifolia*), steblovky vodnej (*Glyceria maxima*) či porastoch ostríc (*Carex* spp.), pričom počet hniezdných párov je podmienený vodným režimom, ktorý je riadený stavidlovým systémom. Hniezdna početnosť druhu v rokoch 2000 - 2013 bola 0-6 párov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011, Gúgh unpubl.), pričom na ich počet vplyva ako nedostatočné, tak aj prílišné zaplavenie územia a s tým súvisiaca sukcesia močiarnych vegetácie. CHVÚ je tiež významným zhromaždiskom kaní močiarnych počas migrácie. Najmä pred jesennou migráciou sa tu na spoločné nocovanie zhromažďujú veľké počty vtákov. Počet kaní močiarnych tu v tomto období môže dosiahnuť 40 až 110 jedincov (Gúgh, Lengyel, Sádovský 2011). Územie predstavuje významné miesto odpočinku aj počas jarnej migrácie. Počet jedincov na nocovisku však na jar nedosahuje tak vysoké počty ako počas jesenného ťahu. Početnosť a distribúcia v území závisia aj od manažmentu lúčnych biotopov, gradácie populácie hlodavcov a od hospodárenia na okolitej ornej pôde.

Definovanie stavu druhu kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*) v CHVÚ Žitavský luh

Kritériá hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A - dobrý	B – priemerný	C - nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V priemere viac ako 5 hniezdiacich párov za posledných 5 rokov.	V priemere 2 až 4 hniezdiacich párov za posledných 5 rokov.	V priemere menej ako 2 hniezdiace páry za posledných 5 rokov.
	1.2. Populačný trend	Počet obsadených teritórií na lokalite za posledných 5 rokov narástol o viac ako 20 %	Počet obsadených teritórií na lokalite za posledných 5 rokov je stabilný (fluktuácia $\pm 20\%$)	Počet obsadených teritórií na lokalite za posledných 5 rokov poklesla o viac ako 20 %
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Na hniezdiskách, na rozlohe viac ako 20 ha, sú optimálne topické podmienky (zaplavené porasty vysokých tráv <i>Typha latifolia</i> , <i>Phragmites australis</i> , <i>Carex sp.</i> , <i>Glyceria maxima</i> , so stabilnou výškou vodnej hladiny, s výkyvmi max. do ± 10 cm)	Na hniezdiskách sú optimálne topické podmienky na rozlohe 10 - 20 ha s výkyvmi vodnej hladiny ± 20 cm	Na hniezdiskách sú optimálne topické podmienky s výkyvmi vodnej hladiny viac ako ± 30 cm
	2.2. Potravný biotop	V okolí hniezdisk, na rozlohe viac ako 60 ha, sú vhodné potravné biotopy (lúky, pasienky, ostricové porasty), na ornej pôde sa pestujú zväčša obilniny a krmoviny.	V okolí hniezdisk, na rozlohe 30 - 60 ha, sú vhodné potravné biotopy (lúky, pasienky, ostricové porasty), na ornej pôde sa pestujú striedavo obilniny, olejniny a kukurica.	V okolí hniezdisk sú nevhodné potravné biotopy, lúky zarastajú náletovou krovitou a stromovou vegetáciou, na ornej pôde sa pestujú prevažne olejniny a kukurica.
	2.3. Biotopy počas dôležite migrácie	Biotopy využívané počas migrácie (nízkobylinné porasty, lúčne strniská, pasienky, strniská na poliach) sú v území zastúpené na rozlohe viac ako 70 ha. V území sú ponechané nepokosené porasty vysokých tráv, alebo lúčnych porastov, vhodné na nocovanie druhu počas migrácie na rozlohe viac ako 15 ha.	Biotopy využívané počas migrácie na lov (nízkobylinné porasty, lúčne strniská, pasienky, strniská na poliach) sú v území zastúpené na rozlohe 30 - 70 ha. Na území sú ponechané nepokosené porasty vhodné na nocovanie druhu na rozlohe 5 - 10 ha.	V dôsledku nevhodného vodného režimu a celoplošného zaplavenia územia, ako aj v dôsledku intenzívneho hospodárenia na lúkach, nie je v území dostatok vhodných biotopov na nocovanie druhu počas migrácie.

ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Druh nie je vôbec vyrušovaný na hniezdiskách a nocoviskách návštevníkmi, rekreantmi, poľovníkmi a rybármi.	Na lokalite je druh vyrušovaný počas hniezdenia a migrácie výnimočne v okrajových častiach územia návštevníkmi, rekreantmi, poľovníkmi a rybármi.	Na lokalite je druh vyrušovaný počas celej hniezdnej sezóny a migrácie návštevníkmi, rekreantmi, fotografmi, filmármi, poľovníkmi a rybármi v celom území, pohybom v hniezdných teritóriách.
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Zabezpečený stabilný vodný režim bez výkyvov počas hniezdnej doby, ponechané porasty vysokých tráv (<i>Typha latifolia</i> , <i>Carex sp.</i> , <i>Glyceria maxima</i> , <i>Phragmites australis</i>) na hniezdiskách, manažment vegetácie na hniezdiskách počas hniezdného obdobia, počas kosenia lúk a močiarov ponechané hniezdne porasty na viac ako 30 % plochy hniezdisk.	Manažment porastov na hniezdiskách prebieha aj počas hniezdnej doby, extenzívne s ohľadom na druh. Počas manažmentu vegetácie sú ponechané hniezdne porasty na 10-30 % plochy hniezdisk, Nedostatočný vodný režim a kolísanie vodnej hladiny (o viac ako 20 cm).	Intenzívne hospodárenie na mokrých lúčach a močiarnych porastoch. Výrazné kolísanie vodnej hladiny počas hniezdného obdobia o viac ako 30 cm.
	3.3. Stupeň ohrozenia migračného biotopu	Biotopy druhu (porasty vysokých tráv a lúčne porasty) v území nie sú ohrozené negatívnymi antropickými aktivitami, biotopy sú vhodné na nocovanie a lovnáročnosť potraviny. Vhodný vodný režim. Viac ako 60 % územia vyhovuje nárokom druhu na získavanie potraviny a nocovanie.	Biotopy sú vhodné na nocovanie a lovnáročnosť potraviny, je nastavený vyvážený manažment v území. Vhodný vodný režim. 30-60 % územia vyhovuje nárokom druhu na získavanie potraviny a nocovanie.	Intenzívne hospodárenie a plašenie na migračnej zastávke, chýbajúce porasty vhodné na nocovanie na celej rozlohe územia a nedostatočná potravná báza. Prílišné zaplavenie a nevhodný vodný režim v území.

Hodnotiaca tabuľka:

Kritérium		Stav*	Váha (0-3)	Dosiahnutá hodnota (Stav x váha)
P	veľkosť populácie	2	3	6
	populačný trend	1	3	3
B	hniezdny biotop	2	3	6
	potravný biotop	3	3	9
	biotopy migrácie	3	2	6
O	ohrozenia druhu	2	3	6
	hniezdny biotop	2	3	6
	biotopy migrácie a zimovania	2	2	4
Dosiahnutá hodnota spolu:				46
Maximálna možná hodnota (\sum váh \times 3):				66

*Bodová hodnota stavu: A = 3 body, B = 2 body, C = 1 bod

Celkové vyhodnotenie (percentuálny podiel dosiahnutej hodnoty z možnej hodnoty): 70%

A	B	C
100–78 %	77–55 %	54–33 %
	X	

Zhodnotenie

Dočasným vplyvom nepriaznivých podmienok, v dôsledku záplav v roku 2010, kedy boli vyplavené hniezda a naakumulovaná voda spôsobila ústup močiarnnej vegetácie (vyhnutie veľkých plôch močiarnych porastov), bol zaznamenaný posledných rokoch negatívny populačný trend druhu. V priebehu nasledujúcich rokov prebiehala regenerácia močiarnych porastov. Avšak v dôsledku nevhodného stavu stavidiel, ktorými sa reguluje vodná hladina v území, došlo tiež k výraznému zaplavovaniu hniezdných biotopov v čase obsadzovania hniezdných teritórií alebo naopak k preschnutiu hniezdných biotopov a ich opusteniu.

1.6.3.2. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

Hodnotenie stavu vtákov vychádza predovšetkým z monitoringu vtáctva a stavu ich populácií v CHVÚ v rokoch 2010-2012 (pozn. mapovanie v 3 sezónach môže byť ovplyvnené fluktuáciami druhov, resp. výskytom extrémov počasia).

1.6.3.2.1. Chriašť bodkovaný (Porzana porzana)

Stav veľkosti populácie chriašťa bodkovaného v území je hodnotený v sledovanom období stupňom C, t.j. nepriaznivým stavom. Populačný trend je v rokoch 2010-2012 hodnotený stupňom B ako priemerný priaznivý stav.

V prípade hniezdného biotopu je hodnotenie jeho stavu na úrovni stupňa B ako priemerný priaznivý stav a migračné biotopy sú hodnotené stupňom A ako dobrý priaznivý stav.

Populačné kritéria sú v hodnotení horšie, no na druhej strane je hodnotenie biotopov lepšie ako je celkový stav hodnotenia priaznivého stavu druhu (stupeň B - priemerný, dobrý stav), čo dáva vysoké predpoklady k zachovaniu a postupnému zlepšovaniu priaznivého stavu druhu v území.

1.6.3.2.2 Kačice chrapačka (*Anas querquedula*)

Populačné kritéria pre hodnotenie priaznivého stavu sú v prípade kačice chrapačky hodnotené stupňom C ako nepriaznivý stav. V prípade hniezdneho a potravného biotopu je hodnotenie mierne lepšie, a to na stupni B ako priemerný priaznivý stav a v prípade hodnotenia biotopov migrácie je hodnotenie na úrovni A ako dobrý priaznivý stav.

Celkové hodnotenie priaznivého stavu je tak v dôsledku rozptylu v hodnotení jednotlivých kritérií na stupni B ako priemerný priaznivý stav. Nakoľko je populačným kritériám prisúdená väčšia váha, je toto hodnotenie priemerného stavu len niekoľko percent nad limitom pre zaradenie nepriaznivého stavu. Stav populácie kačice chrapačky v CHVÚ Žitavský luh počas sledovaného obdobia je tak v priemernom priaznivom stave s hraničnými hodnotami s nepriaznivým stavom.

1.6.3.2.3 Kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

Podobne ako u kačice chrapačky a chriašťa bodkovaného, je celkové hodnotenie priaznivého stavu kane močiarnej v sledovanom období na úrovni stupňa B ako priemerný priaznivý stav.

Na rozdiel od predošlých druhov však hodnotenie populačných kritérií a celkové hodnotenie priaznivého stavu indikuje negatívny trend kane v CHVÚ v dôsledku ktorého je hodnotenie kritéria populačného stavu na úrovni stupňa C ako nepriaznivý stav, no veľkosť populácie ešte stále spĺňa kritéria pre zaradenie do priaznivého stavu stupňa B. V prípade hniezdneho biotopu je zaradenie stavu rovnako na stupni B – priemerný, priaznivý stav, no v prípade potravného biotopu a biotopu migrácie je celkové hodnotenie na stupni A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3. Cieľový stav druhu

Cieľový stav druhov bol určený u jednotlivých druhov na základe významu druhu pre zachovanie populácie druhu na Slovensku, resp. v sústave CHVÚ, podľa dosiahnuteľnosti cieľa, ako aj výnimocnosti daného druhu v rámci Slovenska.

1.6.3.3.1. Cieľový stav druhu chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*)

Celkový priaznivý stav chriašťa bodkovaného je podľa jeho definície z rokov 2010-2012 hodnotený stupňom B ako priemerný priaznivý stav. Toto hodnotenie je predovšetkým výsledkom pozitívneho hodnotenia stavu migračných biotopov.

Vzhľadom k relatívne malej populácii populácie chriašťa bodkovaného a vzhľadom ku jeho malému ostrovčekovitému výskytu v rámci Slovenska je veľmi dôležité zachovať tieto ostrovy výskytu pre jeho udržanie na Slovensku. Preto je cieľom aj zachovanie vhodných hniezdisk akými je CHVÚ Žitavský luh a udržanie jeho priaznivého stavu v tomto území minimálne na úrovni stupňa B ako priemerný priaznivý stav. Preto by opatrenia mali byť cieleňé na zlepšenie biotopov tam, kde sú na to dnes rezervy a je to dosiahnuteľné. Cieľom pre kvalitu hniezdneho biotopu by tak malo byť zlepšenie jeho stavu zo stupňa B na stupeň A pre hodnotenie ako dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3.2. Cieľový stav druhu kačice chrapačky (*Anas querquedula*)

Rovnako ako v prípade chriašťa bodkovaného, aj v prípade kačice chrapačky je celkový priaznivý stav podľa definície z rokov 2010-2012 stanovený na úrovni B ako priemerný priaznivý stav. Podobne ako v prípade chriašťa je toto hodnotenie predovšetkým výsledkom dobrého stavu potravných a migračných biotopov.

Populácia kačice chrapačky je na Slovensku v súčasnosti na úrovni niekoľko desiatok jedincov na Slovensku a sústreďuje sa na niekoľko ostrovov výskytu, ktorým je aj Žitavský luh. Význam pre udržanie slovenskej populácie kačice chrapačky na Slovensku v rámci predmetného CHVÚ nie je zanedbateľný, preto je cieľom udržať celkového priaznivého stavu na úrovni B – priemerný, priaznivý stav. Vzhľadom k tomu, že kačica chrapačka je migrant zimujúci v prevažnej miere v subsaharskej Afrike (s mnohými negatívnymi faktormi pôsobiacimi v tomto území s narastajúcou intenzitou) nemusí stačiť pre udržanie tohto druhu v CHVÚ zachovanie hniezdných biotopov na aktuálnej úrovni stupňa B – priemernom stave. Cieľom je tak zlepšenie kvality hniezdných biotopov v území tak, aby ich bolo možné hodnotiť stupňom A – dobrý, priaznivý stav.

1.6.3.3.3. Cieľový stav druhu kane močiarnej (*Circus aeruginosus*)

Aktuálny priaznivý stav kane močiarnej je v CHVÚ Žitavský luh hodnotený stupňom B – priemerný priaznivý stav. CHVÚ Žitavský luh je napriek svojej malej rozlohe významný fragment vhodných biotopov pre hniezdenie kane močiarnej v rámci intenzívne poľnohospodársky využívanej Podunajskej nížiny. Preto je cieľom zachovanie priaznivého stavu minimálne na úrovni B.

1.6.3.4. Osobitné záujmy

1.6.3.4.1. Osobitné záujmy u druhu chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*)

V prípade ochrany chriašťa bodkovaného ako neznámeho druhu vo verejnosti bez ekonomického významu neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany. Rovnako aj biotopy jeho výskytu (aluviálne, podmáčané lúky, močiar) patria medzi lokality s menším ekonomickým významom. Naopak udržiavanie biotopov chriašťa bodkovaného vo vitálnom stave môže napomôcť k zvýšeniu vodozádržnej schopnosti krajiny, a tak aj nepriamo k zlepšeniu protipovodňovej ochrany. Toto je významne obzvlášť v prípade Žitavského luhu, kde reguláciami bol zúžený prietokný profil rieky Žitavy do úzkeho koryta, napriek tomu, že Žitavský luh by mohol plniť funkciu zátopového územia, a tak prispievať k zníženiu vrcholu povodňovej vlny na nižšie položenom úseku rieky.

1.6.3.4.2. Osobitné záujmy u druhu kačica chrapačka (*Anas querquedula*)

V prípade ochrany kačice chrapačky ako neznámeho druhu vo verejnosti neexistuje žiadny iný osobitný záujem ohľadne jeho ochrany alebo využitia, ktorý by bol s cieľmi ochrany v CHVÚ Žitavský luh. Konflikt môže vzniknúť zo strany poľovníkov, kedy niekedy dochádza k zámene vzácnejších chránených druhov kačíc s kačicou divou, ktorá má stanovenú dobu lovu. V prípade kačice chrapačky tak bolo identifikované poľovníctvo, ktorého realizáciou v južnej časti CHVÚ Žitavský luh alebo v okolí celého CHVÚ môže dôjsť k potenciálnej zámene druhu a zastreľu počas poľovačiek na kačice v období jesenného ťahu.

1.6.3.4.3. Osobitné záujmy u druhu kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*)

Ani u kane močiarnej rovnako ako u chrapačky a chriašťa bodkovaného neexistuje vo verejnosti žiadny priamy záujem na ochrane alebo využití tohto druhu, ktorý by bol v rozpore s cieľmi ochrany.

Pre zachovanie hniezdisk tohto druhu je predovšetkým v Žitavskom luhu dôležité udržiavať kvalitné biotopy podmáčaných lúk a mokradí, území, ktoré majú len okrajový ekonomický význam. Preto ochrana tohto druhu nepredpokladá väčšie obmedzenia týkajúce sa poľnohospodárstva alebo iného využitia a nedotýka sa tak nepriaznivo iných osobitných záujmov v ekonomickej alebo sociálnej sfére.

Výnimočne môže dochádzať len k negatívnemu vnímaniu kane močiarnej ako „škodlivého druhu“, ktorý negatívne vplýva na početnosť zveri a teda negatívne ovplyvňuje poľovníctvo ako také. Osvetou o druhovej skladbe potravy v dostatočnom predstihu je však možné toto vnímanie čiastočne minimalizovať.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Územie CHVÚ má prekryv s dvoma maloplošnými chránenými územiami podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. Severná časť územia CHVÚ sa prekrýva s územím Prírodnej rezervácie Žitavský luh, kde platí štvrtý stupeň ochrany. Vodný tok Starej Žitavy je v dvoch úsekoch predmetom ochrany Prírodnej pamiatky Rieka Žitava, kde platí štvrtý stupeň ochrany. Južná časť územia Prírodnej pamiatky Rieka Žitava pri obci Maňa prechádza juhovýchodným okrajom územia CHVÚ Žitavský luh, tu sa obe lokality sčasti prekrývajú. Severná lokalita Prírodnej pamiatky Rieka Žitava pri obci Michal nad Žitavou do územia CHVÚ Žitavský luh nezasahuje, je vzdialená cca 1 km, avšak ovplyvňuje vodný režim samotného CHVÚ nakoľko je voda do územia PR Žitavský luh privádzaná práve cez tento pôvodný tok Žitavy a prúdi cez „zhybku“ pod novým tokom Žitavy a pokračuje ďalej v pôvodnom toku Žitavy cez PR Žitavský luh Prítok vody do PP Rieka Žitava a zároveň aj do PR Žitavský luh z nového koryta Žitavy umožňuje stavidlo v obci Lúčnica nad Žitavou časť Martinová. V tomto prípade môžu ovplyvniť dotáciu vody a prietoknosť PP Rieka Žitava a tiež PR Žitavský luh záujmy minimalizácie prietoku v PP Rieka Žitava, napríklad zo strany obce v dôsledku nesprávne pochopenej protipovodňovej ochrany.

Mimo CHVÚ cca 1,5 km južne v centre obce Maňa sa nachádza Chránený areál Maniansky park, na území ktorého platí štvrtý stupeň ochrany. Cca 2 km severne od CHVÚ v obci Žitavce je situovaný Chránený areál Žitavský park, kde platí tretí stupeň ochrany.

V rámci územného systému ekologickej stability územia je CHVÚ súčasťou nížinného biokoridoru Čierna voda – Stará Nitra – Stará Žitava – Paríž. Ide o regionálny prvok, ktorý v severojužnom smere nesúvisle prepája ekologicky významnejšie priestory v alúviách vodných tokov vrátane prepojenia s nadregionálnym biocentrom Parížske močiare. Prvky vyššej úrovne územného systému ekologickej stability sa v CHVÚ Žitavský luh a jeho okolí nenachádzajú.

1.7. Výsledky kompletného zisťovania stavu lesa

V CHVÚ sa nenachádzajú žiadne lesné porasty.

2. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia), pozitívne a negatívne faktory

2.1. Historický kontext

Bezprostredné okolie rieky Žitavy pôvodne predstavovalo široké alúvium, ktoré bolo pri jarných povodniach v páse širokom niekoľko sto metrov a miestami aj viac ako kilometer zaplavované. Toto územie bolo využívané ako lúky alebo pasienky a bolo významné aj ako migračná zastávka a hniezdisko vodného vtáctva. Okrem toho plnilo dôležité funkcie zátopového územia, kde sa voda rozlievala v ramennej sústave Žitavy, na lúky a močiare a neohrozovala tak okolité obce záplavami.

Tento stav sa však zmenil v r. 1980 kedy došlo v rámci socialistického plánovania k regulácii a napriamaniu koryta rieky Žitava a k postaveniu hrádzí, ktoré odrezali Žitavský luh od pravidelného režimu záplav (nové koryto sa vybuďovalo na miestach najcennejších lúk, kde hniezdili dnes už vzácne spoločenstvá vtákov). Rovnako došlo aj k rozoraniu väčšiny pôvodných nívnych lúk a močiarov, ktoré tvorili komplex Gedrianskych mokrých lúk na

rozlohe približne 600 ha. Došlo tak k zániku nielen ornitologicky významných lokalít, ale aj floristicky cenných území. Napriek tomu však časť územia ostala neodvodnená a zachovala si aspoň čiastočne svoj pôvodný význam. Počas prípravy regulácie Žitavy tu bol vypracovaný projekt na vyhlásenie štátnej prírodnej rezervácie, ktorá bola vyhlásená v r. 1980 na rozlohe takmer 75 ha. Pôvodne však bolo plánované vyhlásiť toto chránené územie až na rozlohe 117 ha, resp. z analýzy podkladových máp pravdepodobne až na 200 ha. Vodný režim územia je zabezpečovaný stavidlami, ktoré regulujú prítok a odtok vody z územia. Vodný režim je riadený v zmysle manipulačného poriadku SVP - Povodím dolnej Nitry, hladiny v rôznych ročných obdobiach sú nastavené podľa ekologických nárokov biotopov a druhov. V jarnom období prebieha simulovanie jarných záplav, ktoré sú typické pre tento typ prostredia. Technický stav vodohospodárskych objektov ako aj celkové riešenie vodného režimu v súčasnosti neumožňujú realizovanie skutočných záplav, ktoré boli typické pre územie. Prostredníctvom stavidiel sa v území voda zadržiava a postupne presakuje v ploche Prírodnej rezervácie Žitavský luh. Chýba dynamika vodného režimu a riečne procesy, ktoré prebiehajú v prirodzených alúviách. Celkovo je riadené vodného režimu územia stavidlami problematické ako z pohľadu prírodných podmienok, tak aj z hľadiska personálnej zabezpečovania a vstupovania subjektívnych faktorov.

Napriek popísaným problémom tvorí v súčasnosti zachovaný a chránený fragment pôvodného alúvia prírodne a kultúrne cenný komplex aluviálnych lúk typickej nivnej krajiny Podunajskej nížiny s výskytom vzácných a ohrozených rastlín a živočíchov. Okrem PR Žitavský luh bola v r. 1990 časť rieky Žitavy vyhlásená za prírodnú pamiatku.

Celkový stav biotopov, predovšetkým lúk v CHVÚ Žitavský luh sa zhoršoval aj v dôsledku toho, že v druhej polovici osemdesiatych rokov tu bola ukončená pastva hospodárskych zvierat a neskôr aj pravidelné kosenie lúčnych porastov.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Poľnohospodárstvo

Na území CHVÚ Žitavský luh sa v súčasnosti aktívne obhospodaruje 99,27 ha ornej pôdy a 12,79 ha trvalých trávnatých porastov.

Lesné hospodárstvo

V CHVÚ sa nenachádzajú žiadne lesné porasty.

Rekreácia a šport

Dotknuté územie sa v zmysle ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja nachádza v Nitrianskom regióne cestovného ruchu. Je súčasťou strednej pahorkatinnej časti regiónu, ktorá nemá výrazné prírodné predpoklady pre rozvoj rekreácie a turistiky a cestovný ruch nie významným odvetvím. Zameriava sa najmä na vidiecky turizmus, pobyt pri termálnych vodách, letnú rekreáciu pri vode a rybolov viazaný na menšie vodné nádrže a rybníky. Územie CHVÚ sa nachádza mimo záujmov pre rekreačné využitie, v blízkosti nie je významnejšia vybavenosť cestovného ruchu, turistické a cykloturistické trasy, ani sa nepredpokladá ich rozvoj.

Poľovníctvo a rybárstvo

Územie CHVÚ sa nachádza v poľovnej oblasti M VII Pohronie. Územie CHVÚ zasahuje do poľovných revírov Žitavce, Kmeťovo.

CHVÚ Žitavský luh je v súčasnosti využívaný ako poľovný revír na lov kačíc divých v južnej časti CHVÚ. Územie PR Žitavský luh je vyňaté z poľovného revíru a lov zveri je tu zakázaný. Vo zvyšnej časti CHVÚ je povolený lov. Lov kačíc má potenciálny negatívny dopad na predmety ochrany (zámena kačice chrapačky), a zároveň má negatívny dopad na významné mimohniezdne zhromažďiská vodného vtáctva v tomto území v dôsledku vyrušovania.

V prípade rybárstva v súčasnosti na samotnom Žitavskom luhu nie je registrovaný rybársky revír, rybárskym revírom je len samotná rieka Žitava pretekajúca okrajom CHVÚ.

Ťažba nerastných surovín

Na lokalite CHVÚ ani v okolí nie sú evidované prieskumné územia, chránené ložiskové územia, dobývacie priestory a ložiská výhradných nerastných surovín. Najbližšie, cca 3 km juhozápadne je situované výhradné ložisko Mojzesovo s určeným dobývacím priestorom, kde je plánovaná ťažba tehliarskych surovín, a bývalá ťažobňa tehliarskych hĺn Malá Maňa (ložisko nevyhradeného nerastu) so zastavenou ťažbou.

Využitie vody

V bezprostrednej blízkosti územia CHVÚ v okolí Veľkej Mane sú realizované viaceré hydrogeologické vrty (pitná voda, minerálne vody). Priamo v území je realizovaný inžiniersko-geologický mapovací vrt. Južne od Kmeťova sú využívané pramene pitnej vody a vodojemy, ochranné pásma týchto vodárenských zdrojov sú vymedzené v blízkosti južnej hranice CHVÚ, do vlastného územia nezasahujú.

V širšom území sa nachádzajú menšie vodné plochy vytvorené človekom, ako sú rybníky a nádrže, najbližšia je vodná nádrž Maňa cca 2 km južne.

Ďalšie využitie

V blízkosti CHVÚ sa nachádzajú viaceré bývalé skládky odpadov, ktoré boli prekryté a rekultivované. Najbližšie sú v osade Gedra vo Veľkej Mani a Kmeťove. V okolí sa nenachádzajú významnejšie zdroje znečisťovania vôd a ovzdušia.

Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

Na území CHVÚ sa nenachádzajú kultúrne pamiatky alebo objekty významné z hľadiska kultúrno-historického dedičstva. Historický význam majú parky vo Veľkej Mani a Žitavciach, ktoré sú zároveň predmetom ochrany podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z.. V území sa neevidujú kultúrne ani náboženské aktivity, ktoré by mohli mať dopad na predmet ochrany.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

2.3.1. Návrh zásad opatrení pre jednotlivé predmety ochrany

Návrh zásad opatrení vychádza z hodnotenia priaznivých stavov jednotlivých druhov vyhotovených ŠOP SR v rokoch 2010-2012 a odporúčaní navrhnutých expertmi v danom hodnotení, ako aj z odporúčaných opatrení vo vedeckých publikáciách.

Návrh zásad opatrení pre jednotlivé druhy je tu uvedený v celom rozsahu nutných opatrení pre udržanie optimálnej populácie dotknutých druhov. Vzhľadom k tomu, že potrebné opatrenia a biotopové nároky jednotlivých druhov si často v rôznom rozsahu protirečia, preto je potrebné tieto opatrenia zosúladiť. Preto taxatívne uvedené opatrenia pre jednotlivé druhy boli nižšie zoskupené do opatrení pre jednotlivé formy využitia územia pre prehľadnosť dotknutých ekonomických záujmov. Návrh týchto finálnych opatrení (ktoré sa odporúčajú na realizáciu) pre celé CHVÚ však musí vychádzať z nárokov jednotlivých druhov, preto tu tieto nároky z pohľadu potrebných opatrení uvádzame v plnom rozsahu.

2.3.1.1. Návrh zásad opatrení pre chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*)

Na udržanie alebo zvýšenie súčasnej populácie chriašťa bodkovaného je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečovanie vhodného vodného režimu, eliminácia výrazného kolísania vodnej hladiny počas hniezdneho obdobia a zabezpečenie vhodnej hladiny začiatkom hniezdneho obdobia tak, aby počas obsadzovania hniezdnych teritórií neboli

hniezdiská príliš zaplavené vodou alebo vysušené, v dôsledku čoho by ostali neobsadené. Daný stav zabezpečiť do 15. apríla kalendárneho roku

- Zabezpečenie vhodných potravných biotopov, pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov a odstraňovanie biomasy – buď kosením alebo pasením lúk a zamedzovanie zarastania lúk náletovými drevinami a inváznymi rastlinami.
- Počas manažmentu porastov vysokých tráv (najmä páľka širokolistá, steblovka vodná a ostrice) ponechať šachovnicovito nevykosené porasty, ktoré poslúžia ako hniezdiská druhu. Rozsah ostrovčekov, ktoré sa neskosia by mal tvoriť minimálne 20 % z celkovej rozlohy hniezdných biotopov. Vegetácia by mala dosahovať priemer minimálne 10 - 30 m.
- Vylúčiť rozorávanie trávnych porastov a naopak zvýšiť podiel trávnych porastov v území a jeho okolí. V častiach CHVÚ, ktoré sa v súčasnosti využívajú ako orná pôda na zamokrených plochách a miestach periodických mokradí zmeniť typ pôdy a hospodárenia na TTP alebo pasienok, resp. ponechať ako vysokobylinnú mokraď vhodnú pre chriašťa bodkovaného s cyklickým manažmentom týchto porastov každé 2-3 roky. Plochy vhodné na takéto opatrenia sa nachádzajú najmä v južnej časti CHVÚ, ale aj mimo CHVÚ v katastroch obcí Veľká Maňa, Žitavce a Vlkaš. Zároveň pre zlepšenie priaznivého stavu pripojiť k CHVÚ aj tieto lokality, ktoré sa v súčasnosti buď vôbec nevyužívajú na poľnohospodársku výrobu (k.ú. Vlkaš, Žitavce) alebo sú pravidelne podmáčané a poľnohospodárska výroba je tu neefektívna.
- Eliminácia vyrušovania fotografiami, rekreatnami a eliminácia hluku z podujatí realizovaných v okolitých obciach (napríklad strelecké preteky).
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území
- Vylúčiť likvidáciu alebo znižovanie rozlohy zamokrených depresíí
- Vylúčiť rybolov priamo v CHVÚ mimo rieky Žitavy
- Obmedziť poľovníctvo v celom CHVÚ a realizovať výkon poľovníctva len za účelom regulácie a eradikácie nepôvodných a invázných druhov živočíchov
- Vylúčiť vjazd alebo státie vozidlom priamo do CHVÚ
- Dôsledne posúdiť rozvojové zámery v okolí CHVÚ s potenciálne negatívnym dopadom na predmety ochrany a povoliť ich v prípade ak ich dopad na územie nebude negatívny

2.3.1.2. Návrh zásad opatrení pre kačicu chrapačku (*Anas querquedula*)

Na udržanie alebo zvýšenie súčasnej populácie kačice chrapačky je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečenie vhodného vodného režimu – eliminácia výrazného kolísania vodnej hladiny počas hniezdného obdobia a zabezpečenie vhodnej hladiny začiatkom hniezdného obdobia tak, aby počas obsadzovania hniezdných teritórií neboli hniezdiská prílišne zaplavené vodou, v dôsledku čoho si vtáky nedokážu postaviť hniezda. Stabilizovanie vodného režimu do 15. apríla kalendárneho roku.
- Zabezpečenie vhodných potravných biotopov – pravidelný manažment lúčnych biotopov a odstraňovanie biomasy (kosenie alebo pasenie lúk), manažment porastov vysokých tráv (páľka, steblovka, trstina).
- Revitalizácia riečnych ramien a zazemnených častí mokradí, obnova odrezaných riečnych meandrov a plytkých vodných plôch.
- Vylúčiť rozorávanie trávnych porastov a naopak zvýšiť podiel trávnych porastov v území a jeho okolí. Významné biotopy pre migráciu a potenciálne aj pre hniezdenie sa nachádzajú na ornej pôde ako v CHVÚ, tak aj mimo CHVÚ (napríklad k.ú. Vlkaš). Pre zlepšenie stavu populácie je potrebné tieto periodické mokrade na ornej pôde preklasifikovať na TTP alebo pasienky s pravidelným manažmentom aj s ohľadom na

ďalšie predmety ochrany. Lokality na periférii CHVÚ, resp. v blízkom okolí priradiť ku CHVÚ. Eliminácia vyrušovania fotografiami, rekreatmi a eliminácia hluku z podujatí realizovaných v okolitých obciach (napríklad strelecké preteky).

- Eliminácia ohrozenia druhu poľovníctvom – vylúčenie možnosti výkonu poľovníctva v CHVÚ a v jeho ochrannom 100 m pásme (večerné rozlietavanie kačíc). Poľovníctvo obmedziť len na eradikáciu inváznych druhov živočíchov.
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území
- Vylúčiť likvidáciu alebo znižovanie rozlohy zamokrených depresíí
- Vylúčiť rybolov priamo v CHVÚ mimo rieky Žitavy
- Vylúčiť vjazd alebo státie vozidlom priamo do CHVÚ
- Dôsledne posúdiť rozvojové zámery v okolí CHVÚ s potenciálne negatívnym dopadom na predmety ochrany a povoliť ich v prípade ak ich dopad na územie nebude negatívny

2.3.1.3. Návrh zásad opatrní pre kaňu močiarnu (*Circus aeruginosus*)

Na udržanie alebo zvýšenie súčasnej populácie kane močiarnej je potrebné realizovať nasledovné manažmentové opatrenia:

- Zabezpečovanie vhodného vodného režimu, eliminácia výrazného kolísania vodnej hladiny počas hniezdneho obdobia a zabezpečenie vhodnej hladiny začiatkom hniezdneho obdobia tak, aby počas obsadzovania hniezdných teritórií neboli hniezdiská prílišne zaplavené vodou alebo naopak suché, v dôsledku čoho si vtáky nedokážu postaviť hniezda. Do 15. apríla kalendárneho roku by mal byť vodný režim stabilizovaný.
- Zabezpečenie vhodných potravných biotopov pravidelným manažmentom lúčnych biotopov a odstraňovanie biomasy buď kosením, alebo pasením lúk na loviskách druhu
- Počas manažmentu porastov vysokých tráv (najmä páľka širokolistá, steblovka vodná a ostrice) ponechať ostrovčekovito nevykosené porasty, ktoré poslúžia ako hniezdiská druhu. Rozsah takýchto nekosených plôch by mal zaberat' 10 – 30 % rozlohy územia a jednotlivé plochy s priemerom 10 – 30 m by mali byť rozmiestnené v území rovnomerne.
- Vylúčiť rozorávanie trávnych porastov a naopak zvýšiť podiel trávnych porastov v území a jeho okolí. V častiach CHVÚ, ktoré sa v súčasnosti využívajú ako orná pôda na zamokrených plochách a miestach periodických mokradí zmeniť typ pôdy a hospodárenia na TTP alebo pasienok, resp. ponechať ako vysokobylinnú mokraď vhodnú pre hniezdenie kane močiarnej. Takéto plochy sa nachádzajú najmä v južnej časti CHVÚ, ale aj mimo CHVÚ v katastroch obcí Veľká Maňa, Žitavce a Vlkaš. Zároveň pre zlepšenie priaznivého stavu pripojiť k CHVÚ aj tieto lokality, ktoré sa v súčasnosti buď vôbec nevytvárajú na poľnohospodársku výrobu (k.ú. Vlkaš, Žitavce) alebo sú pravidelne podmáčané a poľnohospodárska výroba je tu neefektívna. Zároveň je na týchto plochách dokázané hniezdenie niekoľkých párov kane močiarnej. Tieto hniezdne páry sú potravné viazané aj na územie CHVÚ a hniezdiská sa nachádzajú mimo CHVÚ, čiže je pre zabezpečenie hniezdisk dôležité ich pričlenenie k CHVÚ.
- Eliminácia vyrušovania fotografiami, rekreatmi a eliminácia hluku z podujatí realizovaných v okolitých obciach (napríklad strelecké preteky).
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov a rodenticídov v území, v prípade rodenticídov vylúčiť aplikáciu aj mimo CHVÚ na loviskách párov hniezdiacich v území CHVÚ.
- Vylúčiť likvidáciu alebo znižovanie rozlohy zamokrených depresíí
- Vylúčiť rybolov priamo v CHVÚ mimo rieky Žitavy

- Vylúčiť vjazd alebo státie vozidlom priamo do CHVÚ
- Dôsledne posúdiť rozvojové zámery v okolí CHVÚ s potenciálne negatívnym dopadom na predmety ochrany a povoliť ich v prípade ak ich dopad na územie nebude negatívny

2.3.2. Návrh zásad opatrení pre CHVÚ Žitavský luh

2.3.2.1. Poľnohospodárstvo

Vhodné nastavenie poľnohospodárstva je kľúčové pre zachovanie prírodných hodnôt Žitavského luhu, preto najviac zásad opatrení sa sústreďuje na poľnohospodársky sektor popri vodohospodárstve a celkovom rozvoji územia a okolia. Pri realizácii poľnohospodárskych činností je potrebné v území dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- Zabezpečenie extenzívneho manažmentu lúčnych biotopov a odstraňovania biomasy – buď kosením alebo pasením lúk a zamedzovanie zarastania lúk náletovými drevinami a inváznymi rastlinami. Manažment lúčno-mokraďových biotopov musí prebiehať v súlade so záujmami ochrany prírody v území, t.j. extenzívnou formou a v súlade s ekologickou únosnosťou územia a biotopov.
- Počas manažmentu porastov vysokých tráv (najmä páľka širokolistá, steblovka vodná a ostrice) ponechať mozaikovito nevykosené porasty, ktoré poslúžia ako hniezdiská predmetov ochrany. Rozsah ostrovčekov, ktoré sa neskosia by mal tvoriť približne 10-20 % z celkovej rozlohy hniezdných biotopov. Vegetácia by mala dosahovať plochu priemeru minimálne 10 - 30 m.
- Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území. V celom CHVÚ ako aj v okolitej agrárnej krajine vylúčiť aplikáciu rodenticídov.
- Vylúčiť rozorávanie trávnych porastov a naopak zvýšiť podiel trávnych porastov v území CHVÚ a jeho okolí, a to zatrávením celej južnej časti CHVÚ, ktorá sa v súčasnosti využíva ako orná pôda aj napriek nevhodným podmienkam na poľnohospodárstvo. Vznikajú tu každoročne rozsiahle periodické mokrade (nezávisle od vodného režimu v PR Žitavský luh) na miestach terénnych znížením a pôvodných riečnych ramien, ktoré boli premenené na ornú pôdu. V tejto časti CHVÚ nie sú rešpektované prírodné podmienky a nehospodári sa tu v záujme dosiahnutia priaznivého stavu biotopov a populácií druhov CHVÚ. Zároveň je nevyhnutné realizovať opatrenia (zatrávenie, zasakovacie pásy, pásy nelesnej drevnej vegetácie) na exponovanej ornej pôde, kde dochádza k výraznej erózii na nevhodne obhospodarovanej svahovitej pôde v okolí CHVÚ s negatívnym dopadom na samotné územie NATURA 2000. V dôsledku erózie a splachov z ornej pôdy sa zvyšuje zamedzovanie a znečisťovanie mokrade, čím sa zhoršuje priaznivý stav biotopov predmetov ochrany územia.
- Zabezpečiť aby pozemky vo vlastníctve alebo správe štátu (SPF) v území boli prenájomné za účelom dosiahnutia priaznivého stavu biotopov a druhov subjektom hospodáriacim v súlade so zásadami a požiadavkami ochrany prírody v území
- Zabezpečiť, aby súkromným vlastníkom s pozemkami umiestnenými v CHVÚ boli pozemky zamenené za štátne umiestnené mimo CHVÚ ak o túto výmenu prejavia záujem
- Cieľene potláčať výskyt invázných druhov rastlín na lokalite

2.3.2.2. Lesné hospodárstvo

Z pohľadu lesného hospodárstva nie sú žiadne relevantné návrhy opatrení a zásad na využívanie územia z hľadiska cieľov ochrany vzhľadom k tomu, sa v predmetnom území nenachádzajú žiadne lesné porasty.

2.3.2.3. Rekreačia a šport

Rekreačia a šport nepredstavujú v súčasnosti reálne ohrozenia predmetov ochrany daného CHVÚ, je však potrebné dôsledne posudzovať investičné zámery zamerané na rozvoj rekreácie a športu, ktoré by mohli mať negatívne dopady na predmet ochrany ak by sa realizovali priamo v území alebo jeho bezprostrednom okolí a mohli by mať dopad na predmety ochrany. Okrem toho pri individuálnej turistike zameranej na pozorovanie vtáctva, prírodných hodnôt je potrebné takúto návštevnosť v území vhodne usmerniť a dodržať pri tom nasledovné zásady a opatrenia:

- Eliminovať vyrušovanie fotografmi, rekreatantmi mimo na to určených chodníkov a miest na pozorovanie vtáctva
- Na vhodnom mieste postaviť minimálne jednu vežu na pozorovanie vtáctva a udržiavať informačné tabule o význame lokality

2.3.2.4. Poľovníctvo a rybárstvo

CHVÚ Žitavský luh je dnes využívané len pre výkon poľovníckeho práva (PR Žitavský luh je vyňatý z poľovného revíru), pre výkon rybárskeho práva len krátky úsek rieky Žitavy zasahujúci do tohto územia. Aby sa obe činnosti negatívne nedotkli predmetov ochrany, je potrebné dodržiavať nasledovné zásady:

- Ponechať vylúčenie rybolovu priamo v CHVÚ mimo rieky Žitavy
- Eliminácia ohrozenia kačice chrapačky a kane močiarnej odstreľom – zabezpečenie dostatočnej ochrany druhu v území vhodným nastavením vyhlášky č. 31/2008 Z.z. osvetou medzi poľovníckou verejnosťou s cieľom eliminovania možnosti zámery u kačice chrapačky a s cieľom spolupráce na odhaľovaní prípadných nelegálnych odstrelov kane močiarnej v území a okolí
- Cielene eliminovať výskyt ondatry a nutrie v území a bezprostrednom okolí a v prípade zistenia iných invázných druhov živočíchov s negatívnym dopadom na predmety ochrany postupovať podobne

2.3.2.5. Ťažba nerastných surovín

Ťažba nerastných surovín nepredstavujú v súčasnosti reálne ohrozenia predmetov ochrany. Priamo v CHVÚ ani v jej okolí nie sú evidované chránené ložiskové územia, dobývacie priestory, výhradné ložiská, ani ložiská nevyhradených nerastných surovín.

2.3.2.6. Využitie vody

Využitie vody v súčasnosti v prípade územia sa týka len prieskumných vrtov, z ktorého je jeden umiestnený priamo v území. Viaceré hydrogeologické vrty sú umiestnené v okolí, pri realizácii ďalších, ktoré by potenciálne mohli byť umiestnené v území je potrebné zvážiť ich opodstatnenosť. Okrem toho má územie potenciálny význam pre protipovodňovú ochranu v dôsledku kapacity na zadržovanie povodňových vôd. Z pohľadu využitia pre protipovodňovú ochranu a manipulácie s výškou vodnou hladiny mimo obdobia povodní je potrebné dodržiavať nasledovné zásady a opatrenia:

- Zabezpečovanie vhodného vodného režimu v zmysle manipulačného poriadku vhodnými technickými opatreniami, eliminácia výrazného kolísania vodnej hladiny počas hniezdneho obdobia a zabezpečenie vhodnej hladiny začiatkom hniezdneho obdobia tak, aby počas obsadzovania hniezdných teritórií neboli hniezdiská zaplavené vodou alebo naopak vysušené, v dôsledku čoho by ostali neobsadené. Daný stav zabezpečiť do 15. apríla kalendárneho roku.
- Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresíí.
- Revitalizácia riečnych ramien a zazemnených častí mokradí.
- Integrovanou revitalizáciou zabezpečiť obnovu záplavového územia a využitie Žitavského luhu pre protipovodňovú ochranu prostredníctvom odstránenia bariér, ktoré bránia v súčasnosti vybreženi Žitavy v priestore CHVÚ. Zároveň zabezpečiť, aby sa takéto využitie dotýkalo len priestoru CHVÚ a aby neodporovalo ostatným zásadám ochrany v území.

2.3.2.7. Ďalšie využitie

Okrem vyššie uvedených aspektov, ktoré je potrebné zohľadniť predstavujú potenciálne riziko pre hniezdenie chriašťa bodkovaného, kačice chrapačky a kane močiarne viaceré ďalšie hrozby. Pri ďalšom využití územia je preto potrebné dodržať nasledovné zásady a opatrenia:

- Eliminácia hluku z podujatí realizovaných v okolitých obciach (napríklad strelecké preteky)
- Vylúčiť vjazd alebo státie vozidlom priamo do CHVÚ
- Dôsledne posúdiť rozvojové zámery v okolí CHVÚ s potenciálne negatívnym dopadom na predmety ochrany a povoliť ich v prípade ak ich dopad na územie nebude negatívny
- Overiť adresnosť obmedzení vyplývajúcich z vyhlášky č. 31/2008 Z.z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Žitavský luh. Z doterajších údajov z monitoringu doplniť ako predmet ochrany kalužiaka červenonohého (*Tringa totanus*), ktorý spĺňa kritéria pre zaradenie. Hniezdia tu 1-4 páry. Tiež zaradiť zimujúce a migrujúce severské husi bieločelé (*A.albifrons*), ktoré tu počas migrácie dosahujú počty zodpovedajúce na zaradenie do predmetu ochrany.
- Zhodnotiť možnosti rozšírenia a úpravy hraníc územia a v prípade opodstatnenosti pričleniť významné biotopy podobného charakteru zachovalých fragmentov lúk a mokradí, podmáčaných neúrodných pozemkov na hranici územia ako aj v okolí územia v k.ú. Vlkaš, Žitavce, Veľká Maňa, Kmeťovo. Napríklad na týchto známych lokalitách mokradí hniezdia ďalšie páry kane močiarnej a vyskytujú sa početnejšie migrujúce krdle kačice chrapačky, ktoré sú predmetom ochrany územia. Zabezpečením legislatívnej ochrany ich hniezdisk sa zlepší aj priaznivý stav územia.
- Vymedziť tzv. ekologické funkčné prvky v okolí CHVÚ a legislatívne upraviť poľnohospodársku činnosť na týchto plochách s cieľom eliminácie negatívneho dopadu intenzívneho poľnohospodárstva na územie NATURA 2000, predovšetkým eliminovať eróziu, splavovanie ornice a agrochemikálii a znečisťovanie mokrade, ktoré vedú k eutrofizácii, zazemňovaniu a zvyšuje sa zarastanie mokrade. Ide predovšetkým o exponované plochy svahov východne a severovýchodne od CHVÚ, na ktorých prebieha vzhľadom na terén a sklon svahu nevhodné intenzívne hospodárenie a silná erózia pôdy. Tieto plochy je potrebné zatrávniť pôvodným zložením rastlín, vysadiť prirodzenú a pôvodnú drevinovú vegetáciu s dobrými melioračnými vlastnosťami, vytvoriť zasakovacie pásy a hospodáriť extenzívne napríklad kosiť lúky alebo extenzívne pasenie hospodárskych zvierat.

- Úplne vylúčiť stavbu veterných parkov a veterných turbín v CHVÚ a jeho okolí
- Zabezpečovať pravidelný monitoring trendu hniezdnej populácie a monitorovanie faktorov pôsobiacich na populáciu
- Zabezpečiť pravidelnú kontrolu územia zameranú na lokalizovanie a eliminovanie nezákonných činností
- Zabezpečiť stálu propagáciu a osvetu ochrany druhov a informovanosť odbornej a laickej verejnosti
- Zabezpečiť pravidelný monitoring invázy živočíchov v CHVÚ a bezprostrednom okolí

2.3.8. Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

V súčasnosti sa CHVÚ pre potreby prezentovania kultúrneho dedičstva a náboženských aktivít nevyužíva a nie je predpoklad pre podobné využívanie územia ani do budúcnosti.

3. Ciele starostlivosti a opatrenia na ich dosiahnutie

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti

3.1.1. Dlhodobé ciele na dosiahnutie priaznivého stavu:

1. Udržať a zlepšiť priaznivý stav chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*), kačice chrapačky (*Anas querquedula*) a kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) minimálne v kategórii B priaznivého stavu.
2. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva

Limitujúce faktory

Vnútorne prírodné faktory

*Spomedzi prírodných faktorov vo vzťahu k cieľu 1 má najvýznamnejší dopad **sukcesia, zazemňovanie mokradí a nepriaznivý vodný režim.***

V prípade sukcesie je ohrozením predovšetkým opustenie poľnohospodárskej pôdy na zamokrených pozemkoch. Takéto opustenie môže postupne viesť k zarasteniu týchto pozemkov nevhodným typom vegetácie pre predmety ochrany (les alebo invázne a expanzívne byliny). Preto je dôležité v území hľadať nástroje pre kontinuálne udržanie vhodného typu hospodárenia (pastva, kosenie lúk), ktoré bude blokovat' sukcesné procesy a zároveň udrží charakter územia, ktorý sa hospodárením vytváral stáročia a viedol k vytvoreniu dnešných prírodných hodnôt v spolupôsobení s prírodnými faktormi.

Regulácia rieky Žitavy viedla aj k blokovaniu riečnych procesov vytvárajúcich presunmi koryta rieky depresie a mokrade. Dôsledkom toho je postupné zazemňovanie mokradí. Tým sa zmenšuje celkový podiel vhodných biotopov pre kačicu chrapačku. Preto bude potrebné v prípade najviac zazemnených mokradí využiť technické opatrenia na ich revitalizáciu na to, aby sa eliminovalo pôsobenie tohto faktoru, ktoré znižuje dostupnosť hniezdnych biotopov chrapačky.

Vnútorne človekom podmienené faktory

Regulácia rieky viedla k obmedzeniu prirodzeného režimu záplav, ktoré viedli k opakovanej a pravidelnej dotácii vôd do územia. Táto pravidelná dotácia vôd udržiavala stav lúk v nižšie

položených častiach územia vhodný pre hniezdenie chriašťa bodkovaného. V prípade extrémnych suchých rokov však kvôli regulácii Žitavy územie neposkytuje vhodné podmienky pre hniezdenie chriašťa. Toto riziko je významné z dlhodobého pohľadu pri očakávaní poklesu dlhodobého úhrnu zrážok v dôsledku klimatických zmien. Bude preto potrebné vykonať opatrenia na opätovné prepojenie rieky Žitavy s jej pôvodnou inundáciou na Žitavskom luhu na minimalizovanie pôsobenia tohto faktora.

*Regulácia rieky umožnila aj **intenzívnejšie poľnohospodárske využívanie suchších častí územia**, čo viedlo k rozoraniu trávnych porastov v týchto častiach a minimalizovaniu možností hniezdenia výberových vtáčích druhov.* Toto riziko v území pretrváva naďalej v dôsledku nevhodného nastavenia poľnohospodárskych dotácií, ktoré poskytujú len malý priestor na presadenie takej formy hospodárenia, ktorý by bol v súlade s cieľmi ochrany prírody. Minimalizovanie pôsobenia tohto faktora je možné len nájdením vhodných nástrojov, ktoré dostatočne podporia poľnohospodárov hospodáriacich v súlade s požiadavkami ochrany prírody v území (vhodné nastavenie dotácií, realizácia náhrad za obmedzenie hospodárenia v zmysle § 61 zákona 543/2002 Z.z.). Zároveň je potrebné, aby sa na štátnych pozemkoch v území prenajímala pôda predovšetkým tým poľnohospodárom alebo subjektom ochrany prírody, ktoré vedia jej využívanie zabezpečiť v súlade s požiadavkami ochrany prírody. Dodržiavanie týchto princípov zníži riziko nenaplnenia cieľov ochrany prírody v území, ktoré by mohlo byť podmienené intenzívnym hospodárením na poľnohospodárskych pozemkoch.

Urbanizácia územia v okolí je ďalším rizikovým faktorom, ktorý môže negatívne ovplyvniť ciele ochrany v tomto území. Je preto potrebné kvôli malej rozlohe územia úplne vylúčiť jeho zastavovanie, keďže aj malé stavby môžu spôsobiť problematickú fragmentáciu územia.

*Malá rozloha územia je dôvodom, pre ktorý tu aj **vyrušovanie návštevníkmi** môže mať väčší negatívny význam ako u väčších území podobného charakteru.* Preto je nevyhnutné kontrolovať návštevnosť územia (obzvlášť v hniezdom období), aby v dôsledku rozptylu návštevníkov nedošlo k zmareniu hniezdení vodného vtáctva. Návštevnosť (vrátane birdwatchingu) tak musí byť v území usmernená len do vybraných koridorov a úplne vylúčená z častí s najvyšším významom pre hniezdenie vtáctva. Pre realizáciu tejto požiadavky je potrebné zabezpečiť pravidelné kontroly dodržiavania predpisov ochrany životného prostredia v území.

*Menej závažne pôsobí ďalší vnútorný človekom podmienený faktor, a to **priama predácia hniezd a úbytok hniezdných možností prostredníctvom likvidácie porastov ondatrou pižmovou (Ondatra zibethica) a nutrií (Myocastor coypus)**.* Oba druhy nie sú u nás pôvodné a boli človekom vysadené. Sústavou vodných tokov a kanálov na Podunajsku sa rozšírili aj do CHVÚ Žitavský luh. Pri zvýšení ich početnosti môže narásť ich negatívny dopad na populácie hniezdiacich vtákov, preto je potrebné populáciu invázných živočíchov monitorovať a v prípade potreby prijať opatrenia na zníženie ich stavu. Negatívny dopad týchto druhov na vodné vtáctvo je známy z južných častí Európy a je badaný aj v CHVÚ Žitavský luh.

Vonkajšie prírodné faktory

V prípade vonkajších prírodných faktorov ohrozujú predmety ochrany a dosiahnutie cieľov predovšetkým faktory vyvolané poveternostnými podmienkami.

***Vysoké úhrny zrážok v hornom povodí rieky Žitavy** môžu spôsobiť vybreženie rieky Žitavy v nevhodnom čase a zatopenie hniezdisk predmetov ochrany.* Takéto procesy sú však prirodzenou súčasťou aluviálnych lúk a druhy hniezdiace na nich sú im prispôbené (v prípade vytopenia hniezd po opadnutí vôd dochádza k zneseniu náhradných znášok). V prípade Žitavského luhu je však v súčasnosti toto riziko menej aktuálne v dôsledku pretrvávajúcich negatívnych dopadov regulácie rieky Žitava v osemdesiatych rokoch minulého storočia. Je potrebné však toto riziko zohľadniť pri plánovaní manažmentu biotopov v území v prípade ak sa podarí plynulejšie prepojiť Žitavský luh s riekou Žitavou ako prirodzenú súčasť inundácie.

Vonkajšie človekom podmienené faktory

Človekom podmienené vonkajšie faktory sú *potenciálne plány na rekreačné využitie alebo zastavanie potravných biotopov v okolí CHVÚ*, ktoré sa ale dajú včasným zachytením odvrátiť už v počiatočnom štádiu posudzovaním navrhovaných činností a ich usmernením v územnom plánovaní.

Faktormi ovplyvňujúcimi cieľ 1. je aj situácia na zimoviskách a migračných zastávkach. Situácia na zimoviskách a migračných zastávkach sa môže negatívne odraziť na hniezdnych populáciách u nás a to v prípade, ak sa na týchto lokalitách zvýši priame prenasledovanie. V prípade chriašťa bodkovaného, kačice chrapačky a kane močiarnej sa jedná o druhy, ktoré zimujú v oblasti južne od Stredozemného mora. Migračné trasy vedúce Stredomorím sú pritom veľmi rizikové – rozšírené je tu prenasledovanie vtáctva a pytliactvo. V prípade, ak by sa závažnosť tohto faktoru zvýšila, došlo by k negatívnemu ovplyvňovaniu populácie kritériových druhov. Na zníženie vplyvu tohto faktoru tak môže dlhodobo slúžiť len udržanie vysokého štandardu európskej legislatívy, aby aspoň na hniezdiskách, na ktoré máme dosah bola udržaná efektívna ochrana a zároveň dodržiavanie medzinárodných dohôd (RAMSAR, AEWA a iné). Doplnkovými opatreniami k eliminovaniu pôsobenia tohto faktoru môže byť snaha o zlepšenie kvality potravných biotopov a ďalších opatrení pre zvýšenie hniezdnej úspešnosti v CHVÚ Žitavský luh. Takéto zlepšenie podmienok môže aspoň čiastočne kompenzovať straty počas migrácie. **Šírenie nepôvodných invázných živočíchov** sa ukazuje v celej Európe ako jedno z najväznejších ohrození autochtónnej fauny. Tieto druhy pôsobia na pôvodné druhy priamou predáciou, vytláčaním z ich biotopov alebo prenosom chorôb. Naše druhy nie sú prispôsobené na ich prítomnosť a nevedia sa pred nimi brániť. V prípade CHVÚ Žitavský luh sú potenciálne ohrozené všetky tri kritériové druhy. Nepôvodné druhy šeliem (hlavne norok americký, medvedík čistotný a psík medvedíkovitý) sú potravnými generalistami a živia sa všetkou dostupnou potravou na lokalite, obzvlášť však vodnými živočíchmi. V oblasti pobaltských štátov spôsobujú medvedíky čistotné závažne straty na populácie hniezdiacich kačíc. V súčasnosti výskyt ani jedného z uvedených druhov šeliem v CHVÚ zistený nebol a ani v širšom okolí. Spomedzi nepôvodných a invázných živočíchov je v území doteraz potvrdená len prítomnosť nutrie a ondatry. Rýchlosť šírenia norka amerického a medvedíky čistotného z Českej republiky a južného Slovenska poukazuje na to, že koncom tohto desaťročia už môže byť populácia vodných vtákov v CHVÚ Žitavský luh priamo ohrozená inváznymi šelmami. Riziko tohto negatívneho vplyvu môže byť znížené len dôsledným monitoringom a efektívnou eradikáciou v spolupráci ochranárskych organizácií, rybárskych a poľovníckych združení, pričom ani jeden z týchto subjektov samostatne nemá dostatočné kapacity na vykonanie tohto opatrenia.

Na naplnenie cieľu 1 a 2 môže negatívne pôsobiť aj celková nepriaznivá ekonomická a sociálna situácia v Európe. V prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky prioritou môžu byť iné opatrenia v rôznych sektoroch národného hospodárstva. Takto sa aj celkové vnímanie ochrany prírody ako priority môže posunúť na nižšie úrovne a sťažiť tak dosiahnutie dlhodobých cieľov. Na minimalizovanie dopadu tohto vplyvu je potrebné systematicky upozorňovať na prínosy zachovanej prírody, ktoré poskytujú služby spoločnosti nezávisle od ekonomickej situácie (napr. retečná schopnosť Žitavského luhu a jeho úloha v protipovodňovej ochrane a pod.).

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov

1. Udržať a zlepšiť priaznivý stav chriašťa bodkovaného (*Porzana porzana*), kačice chrapačky (*Anas querquedula*) a kane močiarnej (*Circus aeruginosus*) minimálne v kategórii B priaznivého stavu.

1.1. Zvýšiť rozlohu vhodných hniezdnych biotopov chriašťa bodkovaného (plytké močiare a podmáčané lúčnomokrad'ové porasty) na viac ako 35 ha

1.2. Zvýšiť a udržať populáciu kačice chrapačky na úrovni vyššej ako dva páry

1.3. Zvýšiť rozsah vhodných potravných biotopov (migrácia, hniezdenie) kačice chrapačky s vhodným manažmentom tak, aby pokrývali aspoň 70% vhodného územia (60 ha)

1.4. Udržať populáciu kane močiarnej priemerne na úrovni 3 páry.

2. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva

2.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.

2.2. Presadzovať extenzívne poľnohospodárske využívanie CHVÚ prostredníctvom spolupráce s vlastníkmi a užívateľmi územia.

2.3. Optimalizovať legislatívny rámec pre zlepšenie ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh.

3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

V CHVÚ sa nenachádzajú žiadne lesné porasty.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
Operatívny cieľ č. 1.1. Zvýšiť rozlohu vhodných hniezdnych biotopov chriašťa bodkovaného (plytké močiare a podmáčané lúčnomokrad'ové porasty) na viac ako 35 ha			
1.1.1.	Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	CHVÚ	VP
1.1.2.	Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	CHVÚ	VP
1.1.3.	Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	CHVÚ	VP
1.1.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	CHVÚ	VP
1.1.5.	Vylúčiť rozorávanie TTP v území	CHVÚ	VP
1.1.6.	Zvýšiť podiel TTP v území a okolí	CHVÚ a okolie	VP
1.1.7.	Eliminovať vyrušovanie fotografmi a návštevníkmi	CHVÚ	VP
1.1.8.	Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	CHVÚ	VP
1.1.9.	Monitorovať výskyt invázných živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	CHVÚ a okolie	VP
1.1.10.	Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresíí	CHVÚ	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.1.11.	Zabezpečiť vhodný vodný režim	CHVÚ	VP
1.1.12.	Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk Žitavského luhu s riekou Žitavou a s fragmentmi pozostatkov pôvodných biotopov v okolí	CHVÚ	VP
1.1.13.	Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie chriašťa bodkovaného	CHVÚ	VP
1.1.14.	Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 1.2. Zvýšiť a udržať populáciu kačice chrapačky na úrovni vyššej ako dva páry			
1.2.1.	Zabezpečiť revitalizáciu riečnych ramien a zazemnených častí mokradí	CHVÚ	VP
1.2.2.	Eliminovať vyrušovanie fotografmi a návštevníkmi	CHVÚ	VP
1.2.3.	Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	CHVÚ	VP
1.2.4.	Monitorovať výskyt invázných živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	CHVÚ a okolie	VP
1.2.5.	Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresí	CHVÚ	VP
1.2.6.	Zabezpečiť vhodný vodný režim	CHVÚ	VP
1.2.7.	Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk Žitavského luhu s riekou Žitavou	CHVÚ	VP
1.2.8.	Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie kačice chrapačky	CHVÚ	VP
1.2.9.	Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 1.3. Zvýšiť rozsah vhodných potravných biotopov (migrácia, hniezdenie) kačice chrapačky s vhodným manažmentom tak, aby pokrývali aspoň 70% vhodného územia (60 ha)			
1.3.1.	Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	CHVÚ	VP
1.3.2.	Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	CHVÚ	VP
1.3.3.	Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	CHVÚ	VP
1.3.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	CHVÚ	VP
1.3.5.	Vylúčiť rozorávanie TTP v území	CHVÚ	SP
Operatívny cieľ č. 1.4. Udržať populáciu kane močiarnej priemerne na úrovni 3 páry			
1.4.1.	Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	CHVÚ	VP
1.4.2.	Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	CHVÚ	VP
1.4.3.	Zabezpečiť kosenie v ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	CHVÚ	VP
1.4.4.	Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	CHVÚ	VP
1.4.5.	Vylúčiť rozorávanie TTP v území	CHVÚ	VP
1.4.6.	Zvýšiť podiel TTP v území a okolí	CHVÚ	VP
1.4.7.	Eliminovať vyrušovanie fotografmi a návštevníkmi	CHVÚ	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
1.4.8.	Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	CHVÚ	VP
1.4.9.	Monitorovať výskyt invázných živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	CHVÚ	SP
1.4.10.	Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresíí	CHVÚ	VP
1.4.11.	Zabezpečiť vhodný vodný režim	CHVÚ	VP
1.4.12.	Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk Žitavského luhu s riekou Žitavou	CHVÚ	VP
1.4.13.	Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie kane močiarnej	CHVÚ	VP
1.4.14.	Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.			
2.1.1.	Vybudovať na minimálne jednom mieste vežu vhodnú na pozorovanie vtáctva	CHVÚ	SP
2.1.2.	Udržiavať a v prípade potreby opraviť informačné tabule v CHVÚ	CHVÚ	VP
2.1.3.	Realizovať exkurzie na lokalitu pre verejnosť z okolia	CHVÚ	VP
2.1.4.	Realizovať prednášky o význame lokality v okolitých obciach	CHVÚ	SP
2.1.5.	Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o význame územia a zabezpečiť vydávanie správ o území v regionálnych periodikách	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.2. Presadzovať extenzívne poľnohospodárske využívanie CHVÚ prostredníctvom spolupráce s vlastníkmi a užívateľmi územia			
2.2.1.	Zabezpečiť aby pozemky vo vlastníctve a správe štátu (SPF) v území boli prenajímané poľnohospodárom a organizáciám ochrany prírody rešpektujúcim zásady ochrany prírody	CHVÚ	VP
2.2.2.	Realizovať v prípade záujmu vlastníkov s pozemkami umiestnenými v CHVÚ ich zámenu za vhodné štátne pozemky umiestnené mimo CHVÚ alebo realizovať iné formy náhrad podľa § 61 zákona 543/2002	CHVÚ	VP
2.2.3.	Zabezpečiť akcie na podporu a propagáciu tradičných a udržateľných foriem hospodárenia v území	CHVÚ	SP
2.2.4.	Zabezpečiť stretnutia s poľnohospodármi aktívnymi v území za účelom predstavenia možností a nástrojov na podporu vhodných foriem hospodárenia s ohľadom na predmety ochrany	CHVÚ	VP
Operatívny cieľ č. 2.3. Optimalizovať legislatívny rámec pre zlepšenie ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh			
2.3.1.	Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláske 31/2008 Z.z., aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Žitavský luh	CHVÚ	VP

Realizačné projekty navrhovaných opatrení

Praktická starostlivosť

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-01 Zlepšenie a udržanie vhodných podmienok pre hniezdenie vodného vtáctva na lúkach Žitavského luhu
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.3., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.6., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.3.5., 1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.6.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna v ochrane prírody, alebo vlastník, resp. užívateľ
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, príp. svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	600000 € 20000 € / rok (150 € / ha.rok na základe aktuálnych skúseností)
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál potrebné na kosenie lúk (kosačky, traktory, krovinnorezy dodané dodávateľom služieb), technika potrebná na odvoz biomasy.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-02 Zníženie početnosti invázných živočíchov v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.9., 1.2.4., 1.4.9.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna v ochrane prírody alebo príslušné poľovné združenia
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky, príp. svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia a materiál potrebné na odchyt alebo odstrel invázných živočíchov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-03 Revitalizácia mokradí v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.11., 1.1.12., 1.2.1., 1.2.6., 1.2.7., 1.4.11., 1.4.12.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna

	v ochrane prírody, správca toku a vlastníci, alebo užívateľa územia
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	500000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Zariadenia, materiál a mechanizmy potrebné na výstavbu stavidiel, obnovu zazemnených mokradí a presun hrádze medzi Žitavou a Žitavským luhom na miestach, kde to umožňuje protipovodňová ochrana územia.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	R. 2021
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po realizácii projektu
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

Monitoring bioty územia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-04 Monitoring predmetov ochrany a vtáctva v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.13., 1.2.8., 1.4.13.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	174000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Binokulárny a monokulárny ďalekohľad, terénna obuv, oblečenie, pohonné hmoty, zápisník, diktafón, fotopasce a ostatné vybavenie potrebné na výkon monitoringu.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-05 Monitoring invázií živočíchov v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.9., 1.2.4., 1.4.9.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	30000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Binokulárny a monokulárny ďalekohľad, terénna obuv, oblečenie, pohonné hmoty, zápisník, diktafón, fotopasce a ostatné vybavenie potrebné na výkon monitoringu.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku

13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

Regulovanie návštevnosti územia a zvyšovanie povedomia

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-06 Posilnenie kontrolnej činnosti stráže prírody v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.4.
3. Opatrenia	1.1.7., 1.1.14., 1.2.2., 1.2.9., 1.4.7., 1.4.14.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	90000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Binokulárny a monokulárny ďalekohľad, terénna obuv, oblečenie, pohonné hmoty, zápisník a ostatné vybavenie potrebné na výkon kontrolnej činnosti.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-07 Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	2.1.
3. Opatrenia	2.1.1., 2.1.2.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045), stavba veže 2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky a svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	24000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Materiál a mechanizmy potrebný na stavbu veže zabezpečené dodávateľsky, stavbu rámp, materiál potrebný na údržbu a obnovu informačných tabúl.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-08 Sprístupnenie hodnôt CHVÚ Žitavský luh verejnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	2.1., 2.2.
3. Opatrenia	2.1.3., 2.1.4., 2.2.3.
4. Priorita	Vysoká

5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky a svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	60000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a dataprojektor potrebný na prípravu prednášok a exkurzií, vozidlá na prevoz účastníkov exkurzie.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-09 Propagácia hodnôt CHVÚ Žitavský luh prostredníctvom prípravy publikácií
2. Príslušný operatívny cieľ	2.1.
3. Opatrenia	2.1.5.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody, organizácia aktívna v ochrane prírody
8. Spôsob realizácie	Dodávateľsky a svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	36000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC potrebný na prípravu článkov do regionálnych periodík a zariadenia a materiál na vydanie tlačovín (letáky, knižka, prípadne iné).
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

Usmernenie hospodárenia v území a zosúladenie protichodných záujmov

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-10 Posilnenie vykonateľnosti predpisov ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.2.
3. Opatrenia	1.1.4., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.14., 1.2.3., 1.2.5., 1.3.4., 1.4.4., 1.4.5., 1.4.8., 1.4.10., 2.2.1.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	30000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC potrebný na prípravu stanovísk, podklady (GIS vrstvy, údaje) a čas na nevyhnutné overenie stavu v teréne.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov	Každoročne po skončení kalendárneho roku

plnenia úloh	
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečná správa po uzavretí kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-11 Realizovanie zámen pozemkov v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	2.2.
3. Opatrenia	2.2.2.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	30000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC potrebný na prípravu zámenných zmlúv, vybavenie na vymernie pozemkov a súvisiace pomôcky.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Zámenné zmluvy a výpis z katastra nehnuteľností
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-12 Propagácia ekologických foriem hospodárenia v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	2.2.
3. Opatrenia	2.2.4.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	Priebežne v celom období platnosti programu starostlivosti (2016-2045)
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	15000 €
11. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	PC a dataprojektor potrebný pre prípravu podkladov a rokovania s vlastníkami a užívateľmi pozemkov.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Záverečné správy po skončení kalendárneho roku
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

1. Názov projektu a kód	SKCHVU038-13 Preverenie optimalizácie legislatívneho rámca v CHVÚ Žitavský luh
2. Príslušný operatívny cieľ	2.3.
3. Opatrenia	2.3.1.
4. Priorita	Vysoká
5. Miesto uskutočnenia zásahu	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia opatrenia	2017-2020
7. Spôsob riadenia	Organizácia ochrany prírody
8. Spôsob realizácie	Svojpomocne
9. Zodpovednosť za realizáciu	MŽP SR
10. Celkové náklady na realizáciu opatrenia	5000 €
11. Špecifikácia potrebného technického	PC potrebný na prípravu projektu ochrany,

vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	spracovanie podkladových dát a návrhu prípadných legislatívnych zmien.
12. Určenie obdobia pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	Každoročne po skončení kalendárneho roku
13. Spôsob vyhodnotenia projektu	Nariadenie vlády v prípade potreby úpravy legislatívy, inak záverečná správa zo zhodnotenia potreby novely vyhlášky
14. Požiadavky na zabezpečenie BOZP a akékoľvek právne a organizačné záväzky vzťahujúce sa na pracovníkov a ostatných osôb zapojených do realizácie projektu	Zákon NR SR č. 330/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov Zákon č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov Vyhláška č. 31/2008 Z.z.

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2016 – 2031)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
SKCHVU034-01	Zlepšenie a udržanie vhodných podmienok pre hniezdenie vodného vtáctva na lúčach Žitavského luhu	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000
SKCHVU034-02	Zníženie početnosti invázných živočíchov v CHVÚ Žitavský luh	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU034-03	Revitalizácia mokradí v CHVÚ Žitavský luh	0	125000	125000	125000	125000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKCHVU034-04	Monitoring predmetov ochrany a vtáctva v CHVÚ Žitavský luh	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800
SKCHVU034-05	Monitoring invázných živočíchov v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU034-06	Posilnenie kontrolnej činnosti stráže prírody v CHVÚ Žitavský luh	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
SKCHVU034-07	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Žitavský luh	300	4050	4050	4050	4050	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
SKCHVU034-08	Sprístupnenie hodnôt CHVÚ Žitavský luh verejnosti	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
SKCHVU034-09	Propagácia hodnôt CHVÚ Žitavský luh prostredníctvom prípravy publikácií	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200
SKCHVU034-10	Posilnenie vykonateľnosti predpisov ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU038-11	Realizovanie zámen pozemkov v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
SKCHVU038-12	Propagácia ekologických foriem hospodárenia v CHVÚ Žitavský luh	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
SKCHVU038-13	Preverenie optimalizácie legislatívneho rámca v CHVÚ Žitavský luh	0	1250	1250	1250	1250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Spolu	36300	166300	166300	166300	166300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300

Súhrnný prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti (roky 2032 – 2045)

Kód projektu	Názov projektu	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	Rok (€)	
		2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2016-45	
SKCHVU034-01	Zlepšenie a udržanie vhodných podmienok pre hniezdenie vodného vtáctva na lúkach Žitavského luhu	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	600000
SKCHVU034-02	Zníženie početnosti invázných živočíchov v CHVÚ Žitavský luh	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU034-03	SKCHVU038-03 Revitalizácia mokradí v CHVÚ Žitavský luh	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500000
SKCHVU034-04	SKCHVU038-04 Monitoring predmetov ochrany a vtáctva v CHVÚ Žitavský luh	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	5800	174000
SKCHVU034-05	Monitoring invázných živočíchov v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	30000
SKCHVU034-06	Posilnenie kontrolnej činnosti stráže prírody v CHVÚ Žitavský luh	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	90000
SKCHVU034-07	Usmernenie návštevnosti v CHVÚ Žitavský luh	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	24000
SKCHVU034-08	Sprístupnenie hodnôt CHVÚ Žitavský luh verejnosti	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	60000
SKCHVU034-09	Propagácia hodnôt CHVÚ Žitavský luh prostredníctvom prípravy publikácií	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	1200	36000
SKCHVU034-10	Posilnenie vykonateľnosti predpisov ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	30000
SKCHVU038-11	Realizovanie zámen pozemkov v CHVÚ Žitavský luh	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	30000
SKCHVU038-12	Propagácia ekologických foriem hospodárenia v CHVÚ Žitavský luh	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	15000
SKCHVU038-13	Preverenie optimalizácie legislatívneho rámca v CHVÚ Žitavský luh	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5000
	Spolu	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	36300	1609000

4. Spôsob vyhodnocovania plnenia programu starostlivosti

Tab.2. Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Dlhodobé ciele			
1. Udržať a zlepšiť priaznivý stav chriašťa bodkovaného (<i>Porzana porzana</i>), kačice chrapačky (<i>Anas querquedula</i>) a kane močiarej (<i>Circus aeruginosus</i>) minimálne v kategórii B priaznivého stavu.	Kategória priaznivého stavu	Pravidelné vyhodnotenie priaznivého stavu (raz za 5 rokov)	Plní sa / neplní sa
2. Zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
Operatívne ciele			
1.1. Zvýšiť rozlohu vhodných hniezdných biotopov chriašťa bodkovaného (plytké močiare a podmáčané lúčnomokradové porasty) na viac ako 35 ha	Rozloha vhodných biotopov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.2. Zvýšiť a udržať populáciu kačice chrapačky na úrovni vyššej ako dva páry	Počet hniezdných párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
1.3. Zvýšiť rozsah vhodných potravných biotopov (migrácia, hniezdenie) kačice chrapačky s vhodným manažmentom tak, aby pokrývali aspoň 70% vhodného územia (60 ha)	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4. Udržať populáciu kane močiarej priemerne na úrovni 3 páry.	Počet hniezdných párov	Každoročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa / neplní sa
2.1. Zlepšiť úroveň poznania vtáctva, propagovať myšlienku ochrany významnej ornitologickej lokality a vybudovať infraštruktúru pre pozorovanie vtáctva na lokalite.	Počet návštevníkov lokality (prichádzajúcich za účelom jej spoznania)	Monitoring návštevníkov raz ročne	Plní sa (ak rastie) / Neplní sa (ak stagnuje či klesá)
2.2. Presadzovať extenzívne poľnohospodárske využívanie CHVÚ prostredníctvom spolupráce s vlastníkmi a užívateľmi územia	Počet rokovaní	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / Neplní sa
2.3. Optimalizovať legislatívny rámec pre zlepšenie ochrany prírody v CHVÚ Žitavský luh	Schválená úprava vyhlášky (nariadenia vlády) v prípade potreby	Zmeny zákazov vo vyhláške (nariadení vlády) v prípade potreby	Plní sa / neplní sa
Opatrenia			
1.1.1. Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.2. Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.3. Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.4. Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	Počet stanovísk,	Každoročné	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
	rozhodnutí	zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	
1.1.5. Vylúčiť rozorávanie TTP v území	Celková rozloha TTP, prípadne počet stanovísk, rozhodnutí	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.1.6. Zvýšiť podiel TTP v území a okolí	Celková rozloha TTP	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.1.7. Eliminovať vyrušovanie fotografiami a návštevníkmi	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
1.1.8. Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	Počet rybárskych a poľovníčkových revírov v CHVÚ a podiel CHVU zahrnutých do revírov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / Neplní sa
1.1.9. Monitorovať výskyt invázií živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy zadané do príslušných databáz	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.10. Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresí	Počet stanovísk, počet rozhodnutí	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.1.11. Zabezpečiť vhodný vodný režim	Výška vodnej hladiny	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.12. Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk Žitavského luhu s riekou Žitavou a s fragmentmi pozostatkov pôvodných biotopov v okolí	Zmeny vodnej hladiny na Žitave a Žitavskom luhu	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.1.13. Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie chriašťa bodkovaného	Počet párov	Ročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.1.14. Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
1.2.1. Zabezpečiť revitalizáciu riečnych ramien a zazemnených častí mokraďí	Rozloha zrevitalizovaných mokraďí	Záverečné správy z realizačných projektov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.2. Eliminovať vyrušovanie fotografiami a návštevníkmi	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
1.2.3. Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	Počet rybárskych a poľovníčkových revírov v CHVÚ a podiel CHVU zahrnutých do revírov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / Neplní sa
1.2.4. Monitorovať výskyt invázií živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy zadané do príslušných databáz	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.5. Vylúčiť likvidáciu alebo zmenšovanie rozlohy zamokrených depresí	Počet stanovísk, počet rozhodnutí	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.2.6. Zabezpečiť vhodný vodný režim	Výška vodnej hladiny	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.2.7. Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk	Zmeny vodnej hladiny	Každoročné	Plní sa / plní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
Žitavského luhu s riekou Žitavou	na Žitave a Žitavskom luhu	zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	čiastočne / neplní sa
1.2.8. Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie kačice chrapačky	Počet párov	Ročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.2.9. Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
1.3.1. Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.3.2. Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.3.3. Zabezpečiť kosenie s ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.3.4. Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	Počet stanovísk, rozhodnutí	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.3.5. Vylúčiť rozorávanie TTP v území	Celková rozloha TTP, prípadne počet stanovísk, rozhodnutí	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.4.1. Zabezpečiť pravidelný extenzívny manažment lúčnych biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.2. Zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.3. Zabezpečiť kosenie v ostrovčekovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou	Rozloha zmanažovaných biotopov	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.4. Vylúčiť aplikáciu pesticídov v území	Počet stanovísk, rozhodnutí	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.4.5. Vylúčiť rozorávanie TTP v území	Celková rozloha TTP, prípadne počet stanovísk, rozhodnutí	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
1.4.6. Zvýšiť podiel TTP v území a okolí	Celková rozloha TTP	Každoročné zhodnotenie po	Plní sa / neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
		skončení kalendárneho roku	
1.4.7. Eliminovať vyrušovanie fotografiami a návštevníkmi	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
1.4.8. Vylúčiť rybolov a poľovníctvo v CHVÚ	Počet rybárskych a poľovníčkových revírov v CHVÚ a podiel CHVU zahrnutých do revírov	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / Neplní sa
1.4.9. Monitorovať výskyt invázií živočíchov v CHVÚ a v prípade potreby znížiť ich počet	Počet záznamov z monitoringu	Záznamy zadané do príslušných databáz	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.10. Vylúčiť likvidáciu alebo znižovanie rozlohy zamokrených depresíí	Počet stanovísk, počet rozhodnutí	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
1.4.11. Zabezpečiť vhodný vodný režim	Výška vodnej hladiny	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.12. Zvýšiť konektivitu aluviálnych lúk Žitavského luhu s riekou Žitavou	Zmeny vodnej hladiny na Žitave a Žitavskom luhu	Každoročné zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
1.4.13. Monitorovať každoročne veľkosť hniezdnej populácie kane močiarnej	Počet párov	Ročné zhodnotenie po hniezdnej sezóne	Plní sa (ak sú každoročné aktuálne údaje) / Neplní sa (ak chýbajú v danom roku aktuálne dáta)
1.4.14. Zabezpečiť kontrolu dodržiavania legislatívy ochrany životného prostredia v území	Počet kontrol	Záznamy z kontrol	Plní sa / Neplní sa
2.1.1. Vybudovať na minimálne jednom mieste vežu vhodnú na pozorovanie vtáctva	Počet pozorovateľní vtáctva	Zrealizované projekty	Plní sa / neplní sa
2.1.2. Udržiavať a v prípade potreby opraviť informačné tabule v CHVÚ	Počet informačných tabulí	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / neplní sa
2.1.3. Realizovať exkurzie na lokalitu pre verejnosť z okolia	Počet exkurzií	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
2.1.4. Realizovať prednášky o význame lokality v okolitých obciach	Počet prednášok	Prezenčné listiny	Plní sa / neplní sa
2.1.5. Vydávať letáky a iné vhodné propagačné materiály o význame územia a zabezpečiť vydávanie správ o území v regionálnych periodikách	Počet titulov publikácií	Výtlačky publikácií	Plní sa / neplní sa
2.2.1. Zabezpečiť, aby pozemky vo vlastníctve a správe štátu (SPF) v území boli prenajímané poľnohospodárom a subjektom ochrany prírody rešpektujúcim zásady ochrany prírody	Podiel štátnych pozemkov vhodne obhospodorených	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / plní sa čiastočne / neplní sa
2.2.2. Realizovať v prípade záujmu vlastníkov s pozemkami umiestnenými v CHVÚ ich zámenu za vhodné štátne pozemky umiestnené mimo CHVÚ alebo realizovať iné formy náhrad podľa § 61 zákona 543/2002	Počet zámenných zmluv	Zámenné zmluvy	Plní sa / neplní sa
2.2.3. Zabezpečiť pravidelné akcie na podporu tradičných a udržateľných foriem hospodárenia v území	Počet návštevníkov	Zhodnotenie po skončení kalendárneho roku	Plní sa / neplní sa
2.2.4. Zabezpečiť stretnutia s poľnohospodármi aktívnymi v území za účelom predstavenia možností a nástrojov	Počet rokovaní	Zhodnotenie raz za päť rokov	Plní sa / Neplní sa

Štruktúra programu starostlivosti	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	Stav realizácie
na podporu vhodných foriem hospodárenia s ohľadom na predmety ochrany			
2.3.1. Aktualizovať zoznam zakázaných činností vo vyhláske 31/2008 Z.z. aby kopíroval relevantné usmernenia a zásady hospodárenia vychádzajúce z programu starostlivosti o CHVÚ Žitavský luh	Schválená úprava vyhlášky (nariadenia vlády) v prípade potreby	Zmeny zákazov vo vyhláske (nariadení vlády) v prípade potreby	Plní sa / neplní sa

5. Použité podklady a zdroje informácií

Použité zdroje:

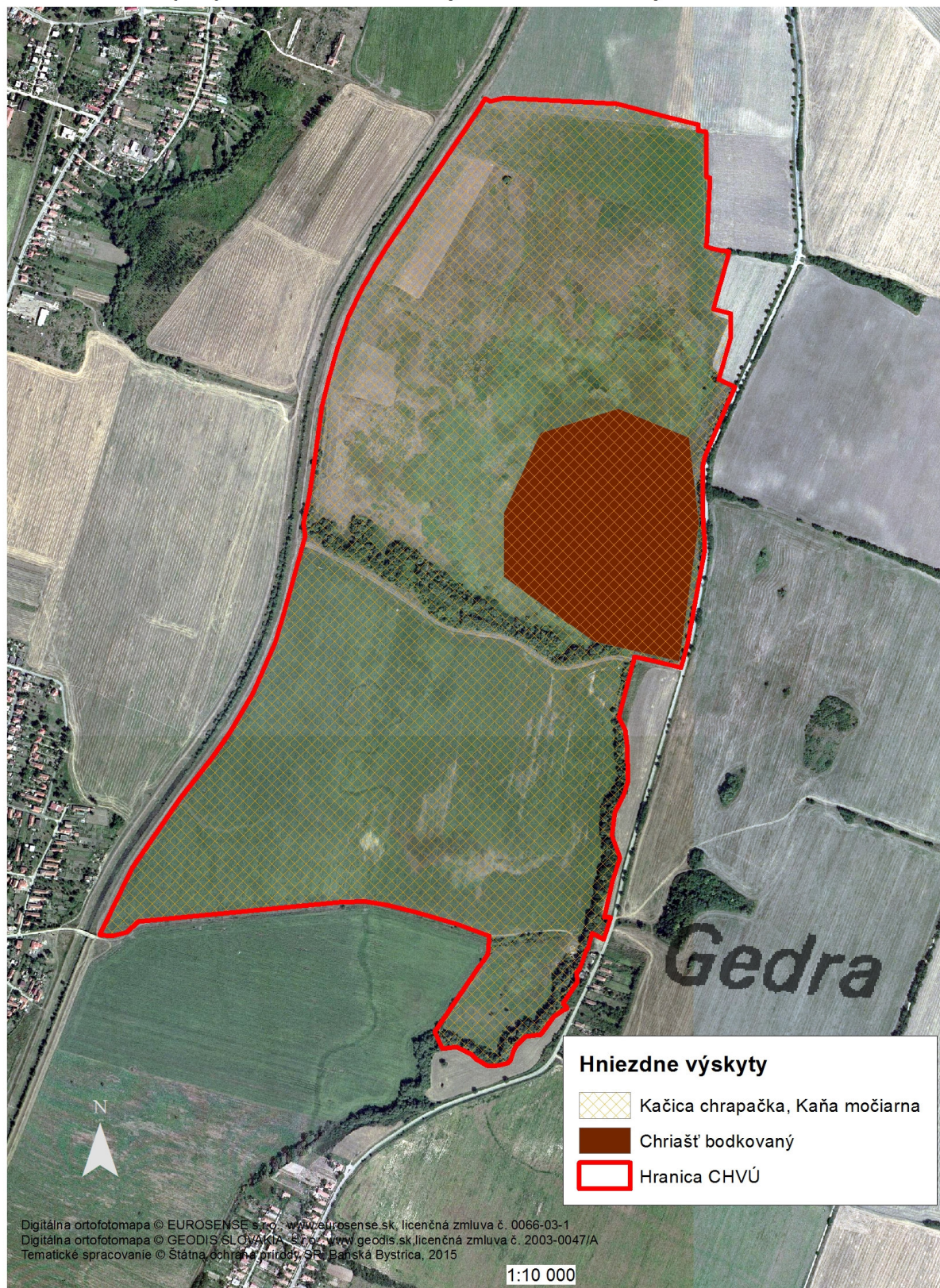
- Babó T., 1983: Príspevok k avifaune Gedrianskych mokrých lúk na strednom toku rieky Žitavy. Muzeálny spravodaj. Zborník referátov z krajského seminára „Zoologické výskumy industrializovanej krajiny“. Západoslovenské múzeum Trnava: 6-9.
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska, Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica, 2009-2013 dostupné na <http://www.beiss.sk/>
- Carboneras, C. & Kirwan, G.M. (2014). Garganey (*Spatula querquedula*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/52890> on 15 September 2015).
- Danko, Š. (2002). L'abtuška poľná (*Anthus campestris*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Databáza hydrogeologických a geotermálnych vrto, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/hgvrty/>
- Ferienc, O. (1977). Vtáky Slovenska 1. Veda, Bratislava.
- Gúgh J., Lengyel J., Sádovský M., 2011: Chránené vtáčie územie Žitavský luh. Special Protection Area Žitavský luh. 84 pp.
- Hošek V., 2002: Migrace a hnízdění vodních ptáků v okolí Štúrova v létech 1971-2000 (Jižní Slovensko). *Tichodroma* 15: 7-33.
- Hraško, J., Linkeš, V., Šály, R., Šurina, B., 1993. Pôdna mapa Slovenska, Bratislava: Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
- Hrdina, V., 2012. Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, Bratislava: Aurex s.r.o.
- Chudík, M., 2014. Územný plán veľkého územného celku Trnavského kraja v znení zmien a doplnkov, Bratislava: Aurex s.r.o.
- Hudec (ed.) (1994). *Anas querquedula* – Čírka modrá. Academia, Praha.
- Hudec, K., Šťastný, K. (2005). *Falco vespertinus* – Poštolka rudonohá. In: Ptáci – Aves, Fauna ČR. Díl II/1. Academia, Praha.
- Karaska, D., Trnka, A., Danko, Š. (2002). Kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Krištín, A. (2002). Strakoš kolesár (*Lanius minor*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Lengyel J., 1992: Ornitocenózy ŠPR Žitavský luh. Náčrt ich zmien po regulácii rieky Žitavy (r. 1980-81). Stredoškolská odborná činnosť, SLTŠ Banská Štiavnica 51 pp.
- Lengyel J., 1997: Analýza ornitocenóz prírodnej rezervácie Žitavský luh a využitie výsledkov pre aktualizáciu managementu prírodnej rezervácie Žitavský luh. Diplomová práca, PRIFUK Bratislava, Katedra ekozológie a fyziotaktiky, 108 pp.
- Mapový portál Štátnej ochrany prírody a krajiny, Banská Bystrica, 2014 dostupné na <http://maps.sopsr.sk/maps/map.html>
- Miklós, L., 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. I. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia

- Orta, J., Boesman, P., Marks, J.S., Garcia, E.F.J. & Kirwan, G.M. (2015). Western Marsh-harrier (*Circus aeruginosus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2015). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53021> on 15 September 2015).
- Orta, J. & Kirwan, G.M. (2014). Red-footed Falcon (*Falco vespertinus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53226> on 17 September 2015).
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR v znení zmien a doplnkov č. 2, Ministerstvo životného prostredia SR, 2008
- Prehľad výhradných ložísk a ložísk nevyhradených nerastov, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/loziska/>
- Register evidencie navrhovaných, určených, blokovaných a zrušených prieskumných území, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/pu/>
- Register zaevidovaných skládok odpadov na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/skladky/>
- Register zdokumentovaných svahových deformácií na území SR, Geologický ústav Dionýza Štúra, 2014 dostupné na <http://mapserver.geology.sk/zosuvy/>
- SOS/BirdLife Slovensko: Metodika systematického dlhodobého monitoringu výberových druhov vtákov v CHVÚ. ŠOP SR, Banská Bystrica.
- Šťastný, K., Hudec, K. (2011). *Lanius minor* – Ťuhák menší. In: Ptáci – Aves, Fauna ČR. Díl III/2. Academia, Praha.
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny dostupný na <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- Taylor, B. (1996). Spotted Crake (*Porzana porzana*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/53659> on 14 September 2015).
- Trnka, R. (2002). Chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*). In: Danko, Š., Darolová, A., Krištín, T. (eds.) (2002). Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- Tyler, S. & Christie, D.A. (2012). Tawny Pipit (*Anthus campestris*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2012). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/57777> on 16 September 2015).
- Vass, D., 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava: Geologický ústav Dionýza Štúra
- Vyhláška MŽP SR č. 18/2008 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Ostrovné lúky
- Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu
- Yosef, R. & International Shrike Working Group (2008). Lesser Grey Shrike (*Lanius minor*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.) (2014). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/60480> on 20 September 2015).

6. Prílohy

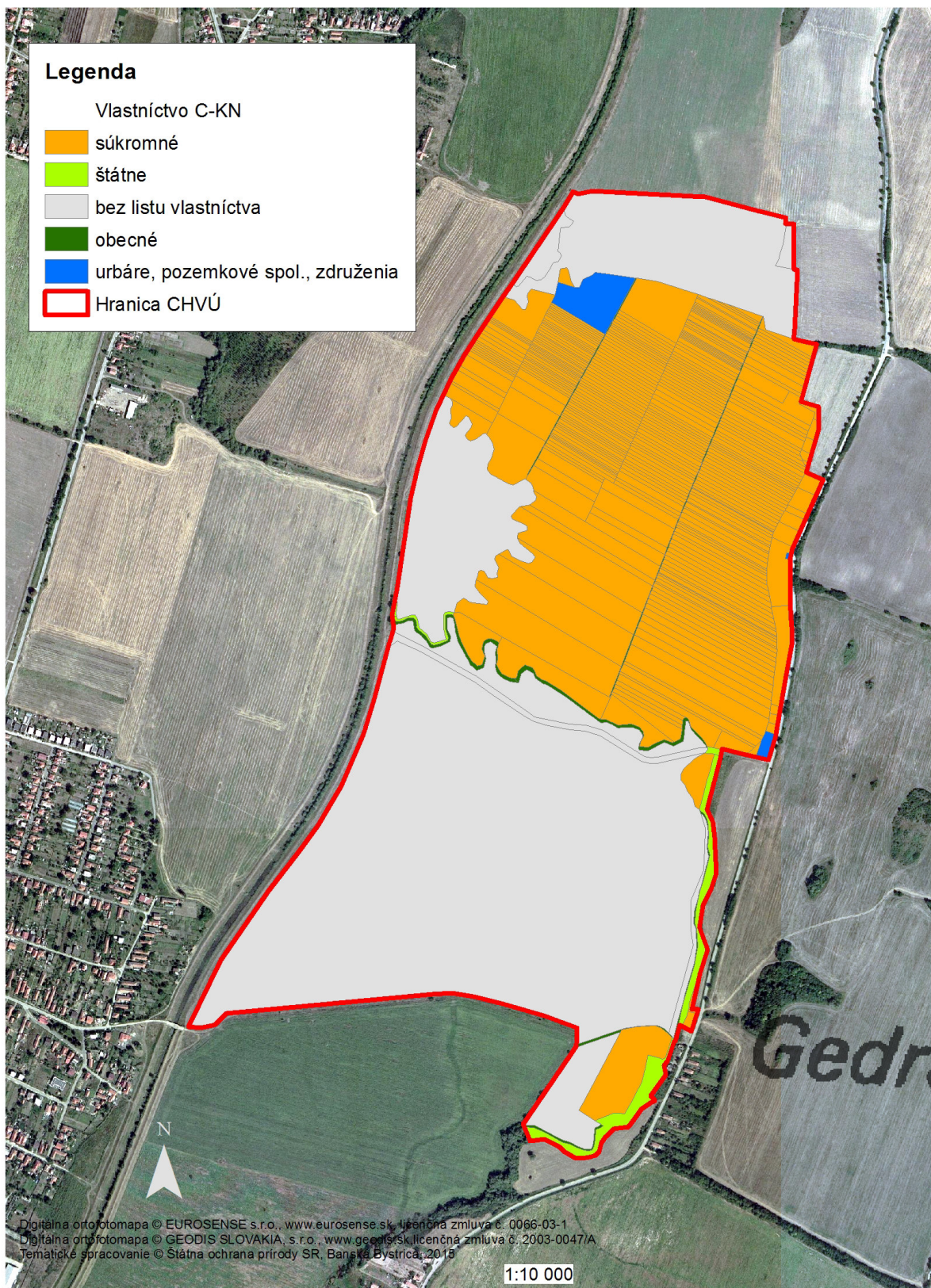
6.1. Mapa predmetu ochrany

Mapa predmetov ochrany CHVÚ Žitavský luh

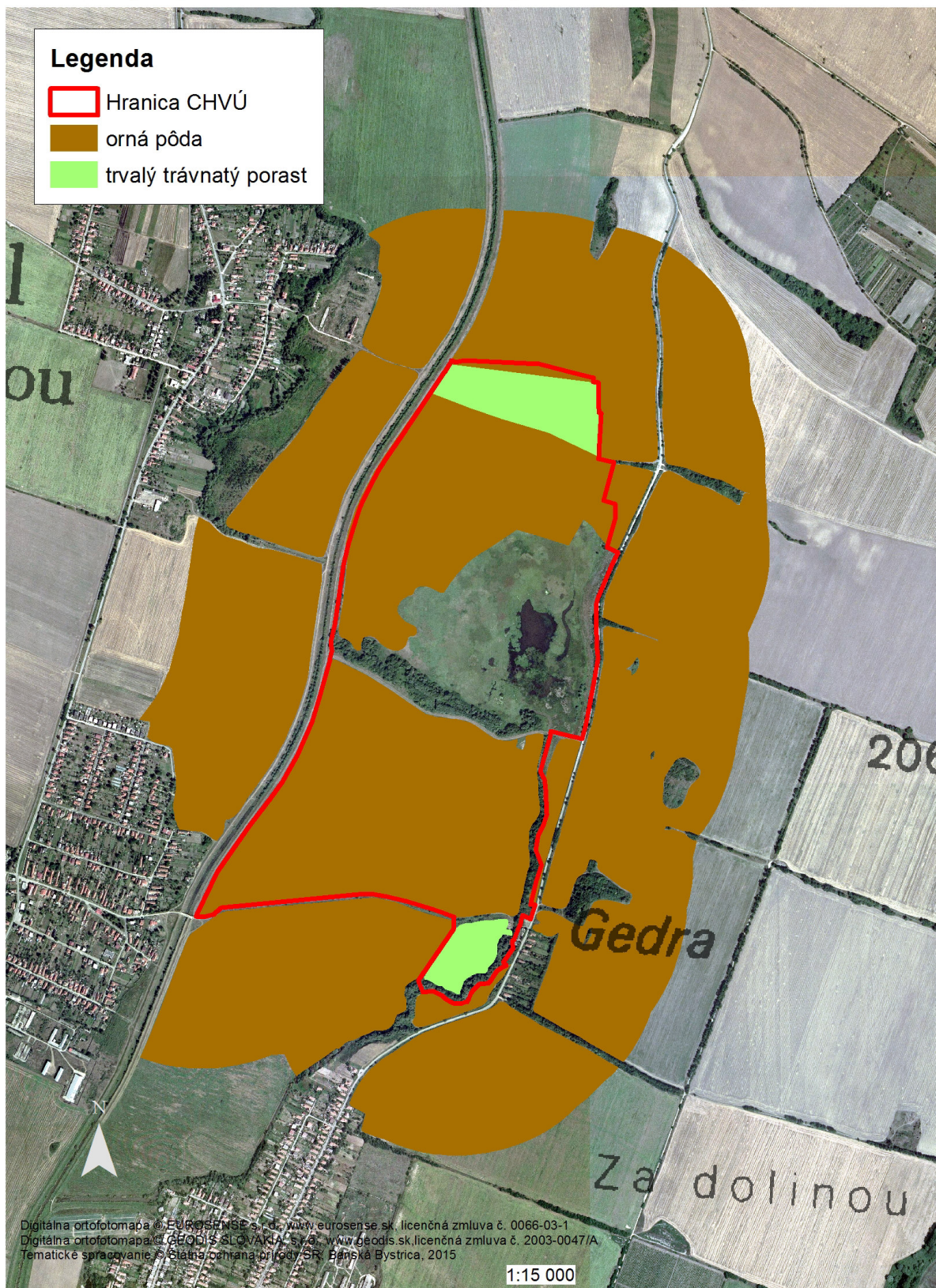
6.2. Mapa vlastnícko – užívateľských vzťahov

Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov CHVÚ Žitavský luh

6.3. Mapa využitia územia

Mapa využitia územia CHVÚ Žitavský luh a okolia (500m)

6.4. Mapa vlastníctva štátu v okolí CHVÚ

Parcely registra C kn v štátnom vlastníctve v okolí CHVÚ.

